СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIV. Скрентонъ, Па., Четверъ 3-го Мая, 1906. Число 18. — Vol. XIV. Scranton, Pa., Thursday, May 3, 1906. No. 18.

IX-та Головна Конвенція Руского Народ. Союза.

Отсимъ подаемо до вѣдомости всѣмъ вôддѣламъ Руского Народного Союза, що IX. Головна Конвенція Р. Н. Союза вôдбуде ся 25. юнія б. р. и въ наступаючихъ дняхъ въ SCRANTON, PA.

Кождый вôддѣлъ Р. Н. Союза котрый числить 30 повныхъ членôвъ, записаныхъ на цѣле посмертне, (на половину посмертного рахуесь двохъ на одного) и немаючихъ жадного довгу, мае право выбрати и выслати одного делеґата. Вôддѣлы маючî право до больше голосôвъ могуть выслати бôльше делеґатôвъ, але на свôй власный коштъ. (§ 48 ст. Р. Н. С. и ухвала зъ VIII Голов. Конвенціи).

§ 48. ст. Р. Н. С.:

Братство маюче вôдъ 30 до 50 повныхъ членôвъ мае 1 голосъ, Братство маюче вôдъ 50 до 150 повн. членôвъ мае 2 голосы. Братство маюче вôдъ 150 выжше, мае 3 голосы.

Делеґаты на Конвенцію мусять бути выбранî 30 днѣвъ передъ Конвенціею, на звичайныхъ або надзвычайныхъ мітинґахъ, оголошеныхъ 14 днѣвъ вперед.

Делеґатомъ може бути тôлько повноправный членъ Р. Н. С. и чоловѣкъ письменный. Неповноправнî и неписьменнî члены делеґатами не можуть бути. Повноправнымъ членомъ е той, котрый належить до Р. Н. Союза найменьше 90 днѣвъ. (Ухвала зъ VIII голов. Конвенціи).

Присутнымъ на IX Голов. Конвенціи и право голосу мають тôлько делеґаты, головнî урядники, выдѣловî и контрольна комісія. Жаднî иньшî особы, кромѣ высше згаданыхъ, не можуть бути присутными, анѣ голосувати, хиба тîи, котрыхъ покличе Голов. Урядъ.

Ухвала зъ VIII Голов. Конвенціи:

На головной Конвенціи могуть бути присутными и мають право голосу т ô л ь к о делеґаты и всѣ голов. Урядники; жаднî заступники голов. Урядникôвъ, анѣ члены не делеґаты не мають права бути присутными на Конвенціи анѣ голосувати, хиба, що Голов. Урядъ ихъ покличе.

Кождый делеґатъ мусить выказатись письменнымъ повномочіемъ вôдъ дотичного вôддѣлу. (§ 50 ст Р. Н. С.).

Вôдъ Выдѣлу Голов. Уряду Р. Н. Союза.

Jersey City, N. J. 17. Апрѣля, 1906.

Х. Кирчôвъ, предсѣтатель. — С. Ядловскій, секретарь. — А. Шаршонъ, касіеръ.

Важне!

До Пов. П. мѣсцевыхъ Урядниковъ Р. Н. Союза.

На пôдставѣ оголошеня и розпорядженя Головного Уряду Р. Н. С. дотичачого IX Голов. Конвенціи, взываю отсимъ Васъ всѣхъ до выбору делеґатôвъ. Всѣ делеґаты мусять бути выбранî найдальше до 25. мая б. р. Делеґатъ выбраный по 25 мъ маю е неважный. — Скоро, котрый вôддѣлъ выбере делеґата, сейчасъ прошу п. п. секретарѣвъ, дата менѣ о тôмъ знати и прислати его имя и адресъ, такъ, щобы до 25-го мая всѣхъ делеґатôвъ имена були вже у мене. — Щобы Вамъ улекшити и оминути можливе непорозумѣня, нижше подаю всѣ вôддѣлы, котрî мають право выбрати делеґатôвъ. И такъ мають право выбрати делеґатôвъ вôддѣлы: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 23, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 46, 48, 50, 52, 53, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 70, 72, 78, 82, 84, 85, 91, 92, 95, 96, 102, 103, 104, 107, 108, 109, 110, 111, 113, 119, 120, 123, 124.

На делеґатôвъ прошу выбирати тôлько людей письменныхъ и повныхъ членôвъ Р. Н. С., такъ якъ ухвалено на послѣдной Голов. Конвенціи.

Вôддѣлы, котрî не будуть хотѣли выслати своихъ делеґатôвъ, а схотять бути заступленî другими делеґатами або урядниками, нехай зволять мене о тôмъ повѣдомити.

Надѣючись, що застосуетеся стисло до моего завъзву, остаю зъ поважанемъ,

С. Ядловскій, голов. секретарь.

Вп. Пп. секретарѣ Р. Н. Союза.

Въ виду надходячои IX-ои Голов. Конвенціи, сею дорогою пригадую вамъ, що кождый членъ є обовязаный заплатити 25 ц. на покрите коштôвъ Конвенціи. Хто не заплатить до трехъ мѣсяцѣвъ, буде выключеный зъ членôвъ Р. Н. Союза. (§ 17. ст. Р. Н. С. и ухвала зъ VIII голов. Конвенціи).

Зъ поважанемъ,
С. Ядловскій.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.

3	Ч.	Теодора Т.
4	П.	Дезидерія
5	С.	Теодора ел. С.
6	Н.	4 О розсл. Ге р.
7	П	Сави
8	В.	Марка еьанг.
9	С	Василія, Іляф.

На Боевый Фондъ въ Галичинѣ зложили доси Русины замешкалî:

1.	въ	Питсбургъ, Па.	190.30
2.	„	Ню Йоркъ, Н.Й.	150.65
3.	„	Мікісраксъ, Па.	122.25
4.	„	Карнеґі, Па.	72.50
5.	„	Алеґені, Па.	69.45
6.	„	Мікіспортъ, Па.	31.00
7.	„	Правиденсъ, Р.А.	20.35
8.	„	Фордъ Ситі, Па.	20.00
9.	„	Болтиморъ, Мд.	19.10
10.	„	Скрентонъ, Па.	15.25
11.	„	Микаду, Па.	15.25
12.	„	Джерзі Ситі, Н. Дж.	14.75
13.	„	Дербі, Конн.	14.50
14.	„	Ботлеръ, Па.	13.25
15.	„	Йорквилъ, О.	12.25
16.	„	Елізабетъ, Н.Дж.	10.00
17.	„	Кенонсбургъ, Па.	10.00
18.	„	Ембрівилъ, Тен.	10.00
19.	„	Елмъ Валі, Кан.	10.00
20.	„	Реймі, Па.	7.65
21.	„	Філаделфія, Па.	7.00
22.	„	Бломфілдъ, Н.Дж.	5.50
23.	„	Ст. Луісъ, Мо	5.00
24.	„	Чікаґо, Іл.	5.00
25.	„	Калифорнія, Па.	4.50
26.	„	Бруклинъ, Н.Й.	4.25
27.	„	Стюартборнъ, Кан.	4.00
28.	„	Ванкуверъ, Кан.	4.00
29.	„	Торонто, О.	2.20
30.	„	Савтъ Форкъ, Па.	2.00
31.	„	ГайдъПаркъ, Мас.	1.50
32.	„	Донкиркъ, Н. Й.	1.50
33.	„	Шамокинъ, Па.	1.00
		Разомъ	$873.75

Выйшло нове 22. число „Читальні“ п. з. „Еміґрант“. Ціна 15 центів. Замовленя посилати на адрес:

Czytalnia,
Box 353, Scranton, Pa.

Друкарня „Правды“ переносить ся до Олифанту въ Пенсилвенія.

Иванъ Ковальчакъ побивъ дуже Юрія Синяву, касіера и органiзатора парохіи о. Обушкевича въ Олифантъ, Па. Синява заскаржилъ Ковальчика до сквайра, а той поставивъ за себе кавцію и справа пôде до корту. Причина битки була нова церковь, котру, якъ кажуть, мають незадоро купити Поляки.

До Winnipeg, Canada, заѣхала Украиньска театральна трупа зложена зъ еміґрантôвъ жидôвъ зъ Украины и дае тамъ украиньскî представленя. Вôдограли драматичну штуку „Бувальщина“. Якъ намъ доносять, штуку вôдограно добре. Чижь бы мѣжь Русинами не могла склaсти ся така трупа и давати по рускихъ кольоніяхъ представленя? Чижь у всѣмъ мусять насъ другî выручати и робити зъ насъ бизнесъ?

Данько Рушарь, Русинъ-еміґрантъ въ села Пôдгайчики, повѣту Львôвского, приѣхавъ недавно въ Канады до So. Chicago, Ill. де доставъ роботу въ карѣ шапѣ, та лишь оденъ день робивъ, бо на другій день нагло померъ. Мавъ $50 въ собою. — Люде решта сколектовали и такъ его поховоронено. Памятайте на Р. Н. Союзъ! Нѣхто не знае, що его завтра може стрѣнути!

Въ Канадѣ, въ мѣсцевости Ню Онтаріо, мѣжь великими озерами а заливомъ Гудсоньскимъ вôдкрыто велика поклады твердого вугля.

Въ фабрикахъ обувя въ Линъ, Масс. застрайкували усѣ робôтники, числомъ 7 тысячь. Страйкъ тревавъ лише пару днѣвъ. Фабриканты усѣ згодили ся на жаданя робôтникôвъ що до довготы робучого дня и платнѣ.

Робôтники фабрики вовняной Kaltenbach & Stevens въ Бруклинѣ, Н. Й. що були минувшого тыжня застрайкували — выграли вповнѣ страйкъ. Компанія признала пôдвыжку на 15 прц. для всѣхъ гôрше платленыхъ ткачôвъ, а 10 прц. для лѣпше плаченыхъ. Компанія застерегла собѣ, щобы робôтники постарали ся, абы въ всѣхъ решта вовняныхъ фабрикахъ другî компаніи такожь пôдвысшали платню своимъ робôтникамъ.

Канадійске правительство оголосило статистику страйкôвъ за р. 1905. Загаломъ було 83 страйкôвъ, менче о 20 якъ въ 1904 р. але за те бôльше людей страйкувало. Въ 1904 р. страйкувало 15 тыс. 665 робôтникôвъ, а въ 1905 р. 16 тыс. 127. Страченыхъ днѣвъ разомъ було 284 тыс. 140,— въ р. 1904 — 278 тыс. 956. Найбôльше страйкôвъ було въ лѣтныхъ мѣсяцяхъ, найменче въ мѣсяци Февраръ и Октоберѣ. За часъ вôдъ 1901 до 1904 р. бôльша половина страйкôвъ скôнчила ся повною або часткою побѣдою страйкуючихъ, за те въ 1905 р. въ бôльшости случаѣвъ страйкуючі програли.

Мѣжь будôвничими а мулярами въ Easton, Pa. зôстала заключена умова, що вôдъ 1-го мая с. р. муляре мають працювати лише 8 год. денно и за кожду годину мають доставати 40 центôвъ.

Въ Canonsburg, Pa. ѣхали майнеры на карѣ въ майны а оденъ зъ нихъ мавъ при собѣ завиненый въ папери порохъ. Якимсь способомъ имивъ ся папероу огонь и въ одной хвилѣ наступивъ выбухъ пороху. Всѣхъ, що ѣхали на карѣ, сильно посмалило. Сѣмохъ вôдвезено до шпиталю а трехъ лежить въ дома. Нещасні були Поляки и Литвины.

Сѣть колієва на кули земской выносить 859 тыс. 355 кільометрôвъ. Найбôльшу колієву сѣть мае Америка — 432 тыс. 618 кільом. Потôмъ иде Европа — 300 тыс. 479 кільом.; дальше Азія — 74 тыс. 546 кільом.; Австралія 26 тыс. 723 кільом. и Африка въ 25 тыс. 39 кільом. Найдовшу сѣть колієву мають Сполученî Державы повн. Америки — 334 тыс. 634 кільом. а найгустѣйшу Бельгія. Оденъ кільометръ будовы желѣзницѣ выносить пересѣчно въ Европѣ 292 тыс. 938 марокъ. Всѣ колѣѣ на свѣтѣ представляють вартôсть 171½ міліярдôвъ марокъ.

Высшій судъ въ Вайтъ Плейнсъ, Н.Й. сказавъ Райтеръ Мануфакчурінґ. Ко. въ Пітсбургу, Па. на заплачене робôтникови Михайлова Восолакови, Угрови $7.500 вôдшкодованя за утрату при роботѣ ноги. Восолакъ жадавъ $20.000.

Велику паніку выкликала мѣжь мешканцями мѣста Чарлставнъ, В. Ва. вѣсть, що цѣле мѣсто лежить на тонкой лише верствѣ землѣ а пôдъ тою верствою находить ся велике озеро. Про се мешканцѣ довѣдали ся цѣлкомъ случайно. Въ одномъ мѣсци запала ся земля и кôлькохъ робôтникôвъ войшло въ отвôръ, щобы переконати ся що за причина, що земля запала ся. Та тутже заразъ пôдъ собою и побачили велике озеро, яке простягало ся далеко, ажь поза границѣ мѣста. Заряджено сейчасъ докладнî розслѣды, щобъ переконати ся чи мѣстови не грозить катастрофа, та тимчасомъ много мешканцѣвъ не вычѣкуе що комісія скаже и вже теперь опускають мѣсто.

Огонь въ Санъ Франсиско, Кал. вже угашено. Теперь розпочали ся роботы, коло усуваня згарищь и порядкованя улицъ. Мешканцѣ мѣста успокоили ся и беруть ся до працѣ, якъ хто оставъ въ мѣстѣ и не выѣхавъ. Укладають новî пляны вôдбудовы мѣста. Мѣсто мае бути ще красше и лѣпше збудоване, якъ досі теперь. Всѣхъ раненыхъ пôдчасъ катастрофы перевезено въ безпечнî мѣсця и вôддано певной опецѣ лѣкарѣвъ. Поживы привезено до мѣста тôлько, що голоду нема вже чого бояти ся. Теперь обчисляють докладно, якî понесено шкоды. Припускають, що кôлька асекураційныхъ товариствъ збанкротуе. Компанія German American мае заплатити $8 міл. вôдшкодованя, Niagara Comp. $1 міл. а всѣ асекураційнî компаніи разомъ, якъ обчисляють, будуть мусѣли заплатити вôдшкодованя на $175 міл.

За 1905 р. було въ Ню Йорку 7 тис. 750 случаѣвъ огню, о 201 бôльше якъ въ 1904 р. Загальна шкода обчислена на 5 міл. 271 тыс. 955 дол. о 741 тыс. 12 дол. бôльша якъ въ р. 1904. Пересѣчно числючи, оденъ пожарь наносивъ шкоды на 680 дол. 25 цнт. Найбôльше случаѣвъ огню було въ наслѣдокъ неосторожности зъ сѣрниками.

Статистика пожежъ въ Галичинѣ въ 1905. р. На основѣ статистики, веденои Краевымъ союзомъ добровôльныхъ пожарныхъ сторожей у Львовѣ, въ 1905 р. було въ Галичинѣ взагалѣ 1052 пожежъ, котрî знищили 2266 домôвъ, 2995 господарскихъ будинкôвъ, 42 промисловыхъ заведень и 7 церковъ та костелôвъ. Жертвою тихъ огнѣвъ упало 10 людей. За галомъ шкода выносить 5,052.600 кор. з чого обезпечено лише 2,342.400 кор. Причиною тихъ огнѣвъ було: въ 82 выпадкахъ пôдпалъ, въ 73 выпадкахъ заходить пôдозрѣне пôдпалу, въ 142 неосторожнôсть, въ 40 хиб-на будова, 35 пожежъ повстало вôдъ грому, а въ 680 причины повстаня пожару урядово не дослѣджено.

J 72

Де е?

Михайло Демків, з Кровінки, мае бути в Чікаґо. Шукае его брат, що тепер приїхав до Америки.

Ihnat Syhnatowycz,
1108 Meade Ave.,
Scranton, Pa.

Мстислав Рус.

Сонні змори.

(Образои на тлї виборчої реформи).

Пан Аґапіт Ненапхальский, властитель задовженого села Сумнославівки, повечерявши гаразд, клав ся спати. Поставив сьвітло на бюрку біля ліжка, присунув до него крісло з часописами і дневниками, та розібравшись як слід, пірнув у мягкі перини. Зразу він лишень порскав і фукав, а опісля як огрів ся; став стягати з крісла по газеті, та відчитувати нови ни дня.

Пан Аґапіт, не можна сказати, щоби був загорілим шляґуньским консерватистом, то ні, але також не був і поступовцем. В нього за молоду було вщеплено родові традициї, що він шляхтич, щось гейби надчоловік. Гейби своям самого Господа Бога, що ему пристоїть лишень розказувати, та цілий день въ лїни лежати, а всї тоті, прочі мурґи, хами, та пролетарі, то лиш на те сотворені, щоби на него робили, ему вірно служили, та через те царства небесного доступили. І прожив він в тім солодкім невіжестві майже пів віку, а хоть часами бунтувала ся его душа на вид людскої кривди, хоть відзивало ся в нїм серце справді благородне і чутливе, но жінка, приятелї та ґазети доказували свого і він жив дальше без журби о меншого брата. Він навіть часами з видимым вдоволенем читав: що там а там розбило війско страйк, що десь там знова жандарми розігнали віче, що там знова замкнули кількох проводирів народного руху і т. д. Тодї з серця его утікали всї благороднїйші чувства, а лишень шляґуньске „я" ликувало і гордувало ся, що преціньтаки его не може леда якийсь там шандар або вояк, зловити за карчило, та затїбити до „шпаркаси". Він звичайно розпливав ся тодї в радощах і муркотів вдоволений під носом. „Добре їм так мурґам одним, та гайдамакам. Знай дурню, та з панами носа не мір". Таке бувало звичайно раз на кілька місяців, а опісля знов якийсь час газети не нарушали его спокою.

Але нинї то вже не тс. Нинї ґазети то аж лячно було читати. Що взяв котру у руки, а там зараз таки і надруковано: „Там і там відбуло ся хлопске віче, гайдамацтва зібрала ся тьма тъменна. Говорили про виборчу реформу, та про ріжні другі кривди. По вічу відбули похід, а ухвали віча переслали „телеґрафічно бар. Ґавчови і т. д."

Боже сьвятий, до чого то нинї дійшло на сьвіті, думає собі у своїм паньскім розумі пан Аґапіт. Такий Ґавч, барон, ну то видно, що мусить бути і шляхтич, а він так собі за пан брат з ріжними хлопскими мудями, та робітничими вітрогонами. Деж тут сенс, прошу вас, де ту справедливість. На що такому дурному хлопови віча, на що ему просьвіти! Чиж не лучше ему жити як дотепер. Таж як він нахапае ся тої просьвіти, то ему ще захоче ся може навіть булки їсти, та паном стати. А се дуже дорого коштує. Зруйнує ся чисто „почціви людек", а все через тих своїх крикунів-проводирів. А стрібуй ти ему нинї що небудь сказати, то він тобі якстій відрубає: „А зась панови до нас, ми вже не діти, самі знаемо що робити, тепер усім рівне право, ми не трібуемо опіки, нас 30 міліонів".

Чуете! 30 міліонів! Чиж не лячно се? Сей темний хлоп спочуває ся до единьства з тамтими закордонними гайдамаками і стає що дня дуфнійший в свою силу. А там за кордоном гадаете лучше? Десь якийсь чорт підюдив Москалів і вони попустили троха на Україні. Як муравлиско закипів народ. Українські ґазети появили ся нараз в такій масі, що вистелив би ними дорогу з Киева до Петербурга, або навпаки до Відня. А деж ми діли ся? Де наші привілеґії? Деж наше „морже?" Ого! З одного боку зловили его Українці, а з другого Прусаки, Курляндці, Ести, Латиші, та Бог знає які бісурмени, нам остав ся лиш спомин. І має тут бути після того добре на сьвіті!

Пан Аґапіт горячив ся і кидав ся в ліжку, що аж піт на него виступав. Він був так розстроений, що тряс ся мов у лихорадці. Розбурхані нерви треба було доконче утихомирити. Він витяг з бюрка фляшину „поцешицелькі", калатнув дві чи три чарки і став помалу приходити до рівноваги. Змучене тіло і розбитий дух забагли відпочинку і він став помалу засипляти. За хвилю царила вже в кімнатї тишина і лиш здоровий хропіт пана Аґапіта лунав з его могучих грудей.

І приснив ся панови Аґапітови дивний сон. От здаеть ся ему, немов то чуе він як на дворі вчинив ся якийсь незвичайний гомін. Щось ніби дзвони дзвонять, ніби людскі крики несуть ся. Зриває ся пан Аґапіт з ліжка і біжить до вікна. Мамунцю рідна! Щож він там побачив! як величезний вуж двигаеть ся пестра товпа народу і просто зміряе до двора. Ого! певно різати та палити муть, перелітає ему через думку і він кличе свого льокая. Однак льокай якось не приходить. Пан Аґапіт вибігає на коридор і заздрівши льокая велить ему сідлати сейчас гнідого коня, бо хлопство хто знає що буде робити. Однак льокай не рухаеть ся з місця, лиш сьміеть ся ему в очі.

— Чого худобо сьміеш ся! — верещить пан Аґапіт. Коня, скотино, давай менї, розумієш.

А льокай сьміеть ся і присьпівуе собі під носом. „Загальне рівне право -- безпосередне — тайне голосоване".

Пан Аґапіт садить в его маму триста чортів і вибігає сам до стайнї. Він кричить на встрічного форналя, щоби осідлав ему коня, але той так само як льокай сьміеть ся і бурмоче під носом. „Загальне рівне право"... Хто хоче їхати най сам сідае...

Як опарений влїтае пан Аґапіт до стайнї і хоче сам всїдати на коня, без сїдла і всяких ґримасів, щоби лиш утікати, але тут знова біда. Єго вірний „ґнядош" щирить до него зуби і таки чоловічим голосом рубає: „Загальне рівне право... Не на то я на сїм сьвіті, щоби всякі дармоїди та трутнї по менї возили ся, але, щобим помагав трудячим ся та працюючим в їх роботї".

Пан Аґапіт хоче силою на него всїсти, але „ґнядош" став дуба і не дасть навіть приступити до себе.

А сьпів і шум товпи чути вже під стайнею.

Пан Аґапіт метнув ся через задні двері і пімчав до псярнї. В духу тішив ся, що псами розжене товпу і провчить еї розуму. Но заледви він відчинив псярню та крикнув „гузя!", як всї собаки зверещали нараз людскими голосами „Загальне рівне право"...

— Гузя! справити менї отсих мудів — скомандував пан Аґапіт, але собаки в одвіт заявили. „Не на то нас сотворено, щоби ми догоджували паньским примхам, але на то, щобисьмо стерегли і берегли загальну людску працю".

Завили тай розбігли ся по всїх усюдах.

Пан Аґапіт оглянув ся, а тут товпа уже за ним. Волосе стануло ему дубом, ноги затрясли ся, а він упав на землю і застогнав. „Убийте мене, но не мучте!"

А в одвіт ему загула товпа. „Загальне рівне право"...

— Убийте скорше! — кричав пан Аґапіт.

Але товпа засьміяла ся і загула хором. „Тебе убивати, а то за що? Не на то нас сотворено, щобисьмо одні других убивали, але щобисьмо ширили взаїмну любов та згоду. Таке саме право для тебе, як і для нас.

— А чогож ви властиво хочете від мене — пропищав вже сьміливійше пан Аґапіт.

— Щобись ішов за нами.

— Де?

— Там де ми йдемо — до правди, до волї.

В пана Аґапіта вступив дух. Він встав і побачив що ся товпа страшна з далека, з близька виглядае цілком инакше. Всї в купі жінки і мужчини, старці і діти тиснулись коло одного прапора на котрім сіяло великими буквами „Загальне рівне право для всїх". Пан Аґапіт замішав ся в товпу і чув себе свобідним і безпечним. Він ішов жваво, розмахував руками в такт пісні, та підтягав басом за загалом:

„До бою сто тисяч поборників стане".

„Пірвем, пірвем, пірвем ті кайдани".

Нараз панови Аґапітови дав хтось сильного штовханця в бік і він прокинув ся. Перед ним стояла его жінка з сьвічкою в руках, та з перестрашеним лицем.

— Буй сен Боґа, Ґапцю — прошептала она — цож ти за якесь гайдамацке песнї пшез сен виспевуеш. Аж дзецї сен побудзїли.

Пан Аґапіт, дивив ся на ню широко отвореними очима і помалу приходив до себе. Побачивши, що то все був лише сон, нагнав жінку спати, перевернув ся на другий бік, тай захропів на ново.

І приснив ся ему другий сон неначе в нагороду за перший.

Приснило ся ему, що сам пан барон Ґавч з цілим своїм проектом пішов в дубину, що розписали нові вибори, а краєвий комітет для виборчих розбоїв, переводить їх, як за давних добрих времен.

І снить ся ему, немовто він десь таки у свому рідньому містечку разом з клапшивим Берком звиваютъ ся поміж хрунями. Він з дреглями, а Берко з фляшкою.

Пан Аґапіт кидае ся таки через сон що аж упрів, але его повне лице мило усьміхає ся і ціле сіяе якимось надземским щастем та благодатию.

Удосьвіта.

Удосьвіта встав я... темно ще на дворі;
Денеде по хатах ясне сьвітло сяє...
Сяє ясне сьвітло, як на небі зорі...
Дивуюсь, радію, у серця питаю:
„Скажи, віще серце, чи скоро свит буде?"

— „Ой скоро свит буде,
Прокинуть ся люде,
У всяке віконце.
Засіяє сонце..."

Ой ударюж зразу
У струни живії
Прокиньтесь, вставайте,
Старії й малиї!

Віщуванням новим
Серце мое беть ся, —
Через край із серця
Рідне слово ллеть ся.

П. Куліш.

Передъ Конвенцією „Союза".

Проекты.

I.

Прочитавъ я въ 15 ч. „Свободы" проектъ на змѣну статутôвъ Р. Н. Союза на наближаючôй ся конвенціѣ, присланый п. Г. Пырткомъ и мавъ замѣръ заразъ вôдписати, але пôдождавъ, надѣючись що може дехто другій мене выпередить. Та въ 16 ч. „Свободы" не найшовъ, щобы хто про сей проектъ що писавъ, то я довше чекати не хочу й звертаю ся до п. Гр. Пыртка зъ сими словами: Вы п. Пыртко певно немаете жены й не мыслите женити ся коли вамъ жаль, що кождый жонатый членъ Р. Н. Союза, отримуе по женѣ $300, посмертного. Такъ Вы лѣпше надумайте ся й оженѣть ся, а тодѣ й вы можете дôстати по женѣ посмертне, и мы на тое згодимо ся. Я незнаю якъ вы вôдважили ся тое въ „Свободѣ" оголошувати. Чижь вы гадаете своимъ проектомъ направити „Союзъ". Нѣ, вы его погубите, длятого, що кождый вступае до орґанізацій, щобы мавъ пôдпору въ чорнôй годинѣ и того въ жаднôй орґанізаціи нема що вы выдумали, й длятого если той вашъ проектъ бувбы ухваленый делеґатами на слѣдуючôй конвенціи, то можемо бути певнй, що не тôлько поодинокй члены, але цѣлй Братства будуть зъ „Союза" выступати.

Иванъ Паславскій,
членъ Р. Н. С. въ Трентонъ в. 121.

II.

Цѣлкомъ не ромѣркувавъ собѣ п. Г. Пыртко въ своѣмъ Проектѣ, коли пише що Р. Н. Союзъ збанкротуе, если такъ дальше пôйде що за жену буде платило ся $300 посмертного. Чи правда то? Чи мы, члены Союза, гôршй — якъ по другихъ орґанизаціяхъ? Чи другй орґанизаціи не платять за жену? Я думаю що платять, и въ тôмъ жаднои кривды не маютъ, жаднй члены. Чи не уважае п. Г. Пыртко, що вôнъ самъ уже пôднѣсъ руку противъ „Союза"? Єсли бы така постанова зôстала принята до статуту „Союза", тогды не тôлько поодинокй члены, но бôльшôсть Братствъ вôдъ Союза вôдступила бы. За помогу Союзъ повиненъ таку давати своимъ членамъ якъ кожда орґанізація а не уменшовати. Йзъ $600 не можна вôдтягати жадныхъ запомогъ прим. за утрату ноги, руки або за другй ушкодженя. За все те повиненъ „Союзъ" осôбно вы плачувати а не вôдтягати зъ $600. Тй запомоги не доведуть до банкроту „Союза". Тожь нехай делеґаты на надходячу головну конвенцію не вважають на проектъ п. Г. Пыртка и най оставлять все те якъ було дотеперь.

За Братство св. АА. Петра и Павла въ Brownsville, Pa. вôд. 6 „Союза".

Мих. Кричфалуши, предс.

III.

Jersey City.

П. Пыртко певно е нежонатый, що такъ взявъ ся скривдити усѣхъ жонатыхъ членôвъ „Р. Н. Союза". Але хтожь боронить п. Пырткови женити ся — щобъ и вôнъ мôгъ мати посмертне по своѣй женѣ. А чи такъ тяжко ему оженити ся, коли тамъ у него у Ню-Йорку тôлько е рускихъ дѣвчатъ. П. Пыртко певно не знае, якъ вôнъ нищить „Союзъ" бо якъ бы Головна Конвенція приняла его проектъ, то не то поодинокй членй але й цѣлй Братства повôдпадали-бы вôдъ „Союза". А чомъ п. Пыртко боѣть ся, щобы „Союзъ" не збанкротувавъ, то нехай не приймають до "Союза" безъ вступного. Отъ въ чôмъ много грошей пропадае! Такожъ даю вôдъ себе проектъ, щобы „Союзъ" мавъ своихъ лѣкарѣвъ, котрй ходили бы до хорыхъ членôвъ и лѣчили ихъ въ дома — абы чоловѣкъ не потребувавъ по шпиталяхъ лежати — тай щобы пôдвисшити запомогу для калѣкъ.

Михайло Пудзай, член „Союза".

П. Г. Пыртко вже давно жонатый. П. Пыртко и его жена суть членами Союза.—Ред.

IV.

Пôдъ розвагу пп. членамъ „Рус. Нар. Союза" въ Америцѣ, а особливо Вп. П. делеґатамъ братствъ на IX. Конвенцію „Р. Н. Союза", котра вôдбуде ся въ Юнію с. р. въ Scranton, Pa.

Дорогй Братя и Сестры, члены „Рус. Нар. „Союза": Понеже нашъ орґанъ „Свобода" накликуе членôвъ, абы на часъ высказували свои гадки, тожь и я задумавъ подати такй внесеня або проекты:

1) Що-бъ тôлько платячй члены дôставали запомогу зъ Союза, бо черезъ те що Союзъ платить посмертне по женахъ, не зискавъ анѣ 1000 членкинь а однакъ выплативъ за жены за часъ свого истнованя надъ десять тисячь долярôвъ посмертного.

2) Що-бъ додатково платили члены на адміністрацію „Союза". Члены, що належать на цѣлу запомогу платилибъ одну часть, члены що належать на пôвъ запомоги платилибъ половину. Малолѣтнй, що платять по 25 ц. мѣсячно не платили бы на адміністрацію нѣчого.

3) Що-бъ Вп. Иванъ Арданъ, редакторъ нашого орґану постаравъ ся всѣ друкованй проекты зôбрати равомъ и передати комітетови, котрый то Комітетъ выбралибъ на Конвенціи 1-го дня засѣданя въ Scranton, Pa. и сей комітетъ мавъ бы бôльше часу переглянути всѣ проекты, зладити ихъ, а коли прийде черга на поправу статутôвъ, перечитати ихъ делеґатамъ а такъ принимати ихъ за важнй або вôдкинути.

Уважаю, що тй двѣ першй точки, котрй я тутъ подаю, суть дуже легонькй для членôвъ Союза до выповненя а однакъ зможуть

сально скрѣпити нашу Органiзацiю.

При тôй способности буду просити поважаныхъ членôвъ Союза, щобъ якъ найскорше подавали свои проекты до „Свободы", бо тодѣ другi члены будуть ихъ читати и зможуть ихъ пôдпирати або противъ нихъ протестувати.

Знаю наперед, що если хто подасть добру гадку, котра бы була добра для Органiзацiи то звычайно сыплють ся протесты, однакъ уважайте, поважанi члены Союза, що зъ нѣчимъ незробимо нич — до нѣчого анѣ соль не уживає ся.

Христосъ Воскресъ!

Алексiй Шаршонь
гол. касiєръ „Р. Н. Союза".

V.

Чимъ близше до Конвенцiи, тимъ больше заiнтересоване членôвъ. Видно се хочь бы зъ нынѣшного числа „Свободы", въ якôмъ є вже и новi проекты и протесты.

Добре бы було, абы всѣ члены „Союза", якi мають подати якi проекты, чимъ скорше ихъ надсилали до редакцiи „Свободы", абы ихъ можна було завчасу всѣ выдрукувати.

Пишучи проекты або протесты, треба писати лишь на однôй сторонѣ паперу и коротко и ясно, зрозумѣло.

При тôй нагодѣ позволимъ собѣ сказати, що на послѣдной Конвенцiи зôстала выбрана спецiяльна статутова комiсiя, яка повинна бы ще передъ Конвенцiею выробити, при помочи адвоката, начеркъ статутôвъ зъ увзгляднением братскихъ проектôвъ и протестôвъ, и такiй начеркъ вже готовый Конвенцiи предложити.

Кромѣ сеи роботы вложенои на дотичну комiсiю послѣдною Головною Конвенцiею, сеся комiсiя, на нашу думку, повинна бы еще зôбрати докладнi данi дотичнo розвою „Союза" (вôдъ часу его истнованя, ажь до днесь), що до числа членôвъ и средствъ матерiяльныхъ, въ якôмъ вôдношеню стояли члены до касы въ рôжныхъ перiодахъ и чому, обрахувати смертельность членôвъ пересѣчну, и въ поодинокихъ рокахъ, и то особно смертельность мущинъ, жѣнокъ и дѣтей, та старатись пояснити чому така була смертельность, якiй еѣ причины; обрахувати пересѣчный вѣкъ членôвъ; якiй процентъ розходôвъ припадає на адмiнiстрацiю а якiй на запомоги и посмертнi; зôбрати статистичнi даты на пôдставѣ справоздань другихъ подôбныхъ товариствъ — словомъ згромадити весь матерiялъ, на пôдставѣ котрого можна бы пробити якiсь бодай въ части правдоподôбнi заключеня — инакше все балакане буде на слѣпо, неумотивоване, на нѣчимъ не оперте.

Зô свого боку ставляемъ сеси внесеня: 1) щобы до „Союза" принимати такожь Русинôвъ замешкалыхъ въ Канадѣ; 2) щобы завести сталi мѣсячнi вкладки пôсля вѣку и змѣнѣнi вôдповѣдно до розходôвъ на посмертнi и запомоги, зъ выключенемъ розходовъ на адмiнiстрацiю; 3) щобы те перѣтну манiпуляцiю змѣнити на якусь простѣйшу и легчу для секретарôвъ мѣсцевыхъ; 4) щобы всѣхъ средствъ ужити для притягненя якъ найбôльшого числа дѣтей и молодежи до „Союза".

Ред.

Дописи.

Зъ Olyphant, Pa.

Зъ Олифанту пôшовъ передъ Великодными Святами оденъ Русинъ Василь М. до Скрентону скебувати є якъ его спустили до майнôвъ въ великодну Суботу то ще не бачивъ до теперь божого свѣта. Ладуе вугля въ майнѣ Oxford Coal Co. Его майнеръ, такожь краянъ, Лешко. М., оба суть зъ одного села Прегонины, повѣту Горлицкого въ Галичинѣ. Майнерь выходить на верхъ, понеже мешкае недалеко брехи, то не мусить ити улицею. А за Василемъ М. ходило шукати 6 хлопôвъ и довѣдали ся доклад но про него що вôнъ сидить въ майнахъ и ладуе кары, и хочбы хотѣвъ выйти, то негоденъ бо непускають. Тожь перестерѣгаю усѣхъ Русинôвъ, щобы добре знали куды за роботою ити а не слухали якихъ агентôвъ, котрi, якъ тя зловлять, то поведуть въ майны и звôдтамъ вже не выйдешь хочь бысь хотѣвъ. Та бреха обставлена мѣйскими полисменами и тамъ не годенъ нѣхто приступити анѣ зъ вôдтамъ выйти, одже мусить въ майнахъ сидѣти хочь бы и не хотѣвъ. Отожь ще разъ повтаряю не йдѣть за роботою за нѣякими агентами и не йдѣть въ тѣ стороны де суть страйки. Мѣжъ агентами суть такожь и Поляки и они стращать своихъ людей, щобы нѣчо не робили скебамъ а навѣть дали надрукувати картки и поромѣтували ихъ помѣжъ людей, щобы скебôвъ нерушати. бо хто повбивать ся нарушити скеба той буде строго караный. Отже видите, що мѣжъ Поляками найшли ся хрунѣ и замѣсть щобы йшли разомъ зъ робôтниками, лижуть ся компанѣєтамъ. Важайте Русины, щобы и мѣжъ вами такi не найшли ся.

Т. Ц.

Бофало, Н. Й.

У насъ въ Бофало иде дуже пôдло робота, черезъ те, що въ Пенсилвенiи страйкъ и понаѣздило зъ вôдтамъ много людей, а такожь и зъ краю много а много, такъ, що попôдъ шапами стоять по 100 и по 200 людей и питають за роботою, а роботы нѣде достати. И старi робôтники бофалôвскi по два три мѣсяцѣ сидять безъ роботы. А щожь теперь сказати за свѣжихъ, що понаѣздили? Декотрi що мають ґрейцарѣ, выѣздять на другi мѣста, а котрi не мають, то чорно бѣдують. Тамтого року, въ тôмъ часѣ всюда можна було видѣти хлѣбъ, и на стрiтѣ, що робôтники выкидали зъ пелѣвъ. А того року, то нѣде вже не заглянешь на стрiтѣ хлѣба. Видите любi читателѣ: якiй то голодъ панъ, и не мае встыду! Найже нѣхто не важить ся теперь ѣхати до Бофало, бо бѣда. На пекарнѣ и на бучернѣ и на шторы, то добре ту потягауло того року, а на зарôбникôвъ — то нѣ!

Д. Г., читачь „Свободы".

—

З Сан Франсiско, Кал.

Як звiстно, хотять засудити на смерть невинно двох органiзаторiв від „West ern Federation of Miners", W. Haywood-a i C. Moyer a, яко убiйникiв ґовернера в стейтi Idaho. Певним доказом е, що тi два М. i Н. не убили ґубернатора, — тому всi робiтники в Сполучених Державах протестують против амер. судiвництва, яке несправедливо засудило iх на смерть. В тiй справi вiдбув ся масмiтинг в Сан Францiско, Кал. в недiлю 8 го цьвiтня. Вiд другої до пятої години пополудни вiдбув ся мiтинг у великiй гали „Woodward's Pavilion" в присутности яких 8 тисяч робiтникiв Нiмецький хор вiдсьпiвав революцийну пiсню „Марсилiянка", а потiм говорили рiжнi бесiдники на ту тему, також зколектовано $600 на дальший процес невинно засудженних. В кiнци ухвалили резолюцiю з протестом против теперiшного капiталiстичного несправедливого устрою i против несправедливого засудження на смерть Моера i Гейвуда. По тiм усiм всi зiбранi вийшли з галi i пустили ся в похiд через мiсто головною вулицею Market St. На передi несли червону хоругов, потiм йшла музика, а за нею простягав ся довгий ряд робiтникiв i може зо пять робiтниць, хоч робiтниць в Сан Франсiско е тiлько майже, як робiтникiв, (тож i вони повиннi брати участь в таких разах, однак iх не було, бо колиб так мав бути танець — то що иншого.) В походi несли еще таблицi з написом: „If Haywood and Moyer die 20.000.000 workingmen will know reason why?"

В такiм революцийнiм настрою похiд прийшов в найбогатшу часть мiста i перед трема редакцiями капiталiстичних дневникiв задержав ся. Ту було вiдповiдне мiсце для бесiдника, бо була керниця, а над нею пiдвисшене, з котрого можна було говорити до цiлої товпи. На се пiдвисшене виставлено червону хоругов а потiм вилiз та кож оден бесiдник i зачав говорити.

До сеї пори цiлий похiд виглядав як дiйсно демонстрация, однак за хвильку вийшло цiлком щось иншого.

Бесiдник з пiдвисшения зачав словами: „В нинiшнiй демонстрацiї ми, робiтники в Сан Франсiско, Кал. протестуємо против несправедливого засуду на смерть наших братiв. Коли вони мали би згинути вiд рук катiв, то i ми згинемо." Цiла товпа кричала: „так!" „Чи мають вони згинути i чи згинуть?" повторив бесiдник. Цiла товпа кричала: „Нi! Нi!" Ще бесiдник не скiнчив своїх слiв, яких знов зачав, як прийшли з своїми булавами в руках полiсмени i незвертаючи жадної уваги, що се не вiльно говорити, або як там, зачали зтягати черв ну хоругов i заразом бесiдника з пiдвисшення.

Здавалось би, що робiтники не позволять кiльком полiсменам здiймати фану i бесiдника в той спосiб, бо демонстрация вiдбувала ся зовсiм спокiйно. Однак полiсмени свобiдно зтягнули бесiдника i хоругов, а „революцiонери" — дивились на се з поспусканими руками. Вправдi кiльких робiтникiв зачали упоминатись, щоб полiсмени поступили в инакший спосiб, коли се мало би бути заборонено, — але полiсмени не робили собi нiчого з сеї уваги, лише зачали бити робiтникiв i кричати: „get out of here". Тепер зачала ся бiйка велика. Полiсмени били кого попало i забирали до арешту. Богато робiтникiв було ранених, одного ранено смертельно. Полiсменам за те нiчого не сталось, хоч „революцiонерiв" було богато, тай пеги на дорозi, i хоч перед хвилею кричали „жите положим за наших братiв"... та тепер, за хвильку забули що говорили... Таких богато е, що покладають жите за свободу — лише словами.

Яку користь може принести робiтникам така демонстрация, то мабуть не треба казати.

Богато робiтникiв арештовано. Межи ними одну женщину социялiстку, одного редактора социялiстичної ґазети „Social Voice" i одного студента калиф. унiверситету. Бiльше студентiв мабуть не було — вони на прогульцi i робiтничi справи iх не обходять.

Арештованi мають платити грiшми, щоби були увiльненi, а поки заплатять, мають сидiти.

Таке то дiялось в „вiльнiм" краю Америцi i то ще в Сан Франсiско, в мiстi, в котрiм мейор i цiлий уряд з мiста вибраний самими робiтниками.

Тiш ся робiтнику „вiльним краєм", але лише тими словами, бо в дiйсности того нема. Для тебе є вiльнi полiсмени, для тебе вiльнi арешти, а також i баґнети, — се для тебе, робiтнику — вiльне. Ти маєш робити на панiв, вони будуть уживати сьвiта, а коли ти упimнеш ся зо своєю кривдою, вони тобi пiшлють полiсменiв. Пани мають свободу, вони мають волю, але тобi робiтнику вiд того засi!

Гр. Данищук.

—

З Vancouver, B. C. Can.

Ми Русини канадiйскi, замешкалi вiд Галiфакс аж до Ванкувер, дуже зле виглядаемо пiд теперiшну хвилю. Коли усi народи органiзують ся, ми єдинi стоїмо позаду. Чомуж оно так? Мусимо сказати собi щиру правду, що тому, бо нема у нас майже жадного просвiтного руху. Нема хто би нам вказав роботу i дав напрям iй. Не маємо органiзацiй, котрi додавалиб нам духа, охоти до роботи. В краю панувала над нами ляцка неволя i вона нас голих i голодних викинула за море. А в Канадi найшлi ся такi самi „проводирi", котрi радiб з нас здерти послiдну сорочку. Вовки поперебиранi в овечу шкiру сьвiтять нам у оча, щоби нас затемнити.

Нам, Русинам замешкалим у Канадi, потреба ґазети независлої, поступової, народної, щоби не була залежна вiд жадної партiї, i опиралась на удiлах членiв. Часопись така повинна обстоювати за справами робучого народу, подавати вiсти зi сьвiта, освiдомлювати наш нарiд та заохочувати до просьвiти, до поступу вперед, подавати вiсти зi старого краю та писати де есть робота.

Подивiм ся на иншi народи, як вони поступають наперед, а ми усе остаєм позаду. Отже кличу до вас, братя Русини, покажiм, що i ми жиємо, що i у нас не умерло руске серце. Здвигнiм Русь Україну на канадийскiй земли, нехай чужi народи знають, що i ми е. Таж нас є сила, сто тисяч у Канадi. Се велика громада, лише потрiбно злуки i єдности. Най нас не дiлять жаднi роздори релiгiйнi, анi не називаймо оден другого: ти сераф мець, ти єзуїт, ти правовославний, ти шизматик i т. д., бо ми усi братя Русини, якої би хто не був релiгiї. Двигнiм ся усi разом i покажiм своїм ворогам, що i ми є на сьвiтi, щоби аж в Галичинi учули нашi гнобителi ляхи, що ми в морю не потопили ся.

Поспiшiм в помiч нашим братям в Галичинi даткими, хто що може, на Фонд Боєвий, за право виборче, бо они тепер тяжку борбу переживають з Ляхами. Нашi братя Русини в Злучених Державах зложили значну суму грошей, а де ми? Чи ми не чуємо того болю i розпуки з Галичини, де ся невинно кров проляла з ласки Ляхiв?

Закладаймо також читальнi, берiм ся до торговлi, най нас чужi люде не визискують, ширiм дiло порушене Я. Д. Кравцем, товариство „Самопомiч" а тогда засвитае ясня зiрка над нами i загляне щасте i гаразд у нашi рускi хати в Канадi i з гордостiю тогдi засьпiваєм: Ще не вмерла Україна!

Григорий Белар.

—

Зъ Лемковщины.

У насъ стали ся вже правдива весна зъ початкомъ Великого Понедѣлка и красна тревае погода. Люде ярують: сѣють, садять, що хто може, але що до здоровля то взагалѣ люде чогось хорують: кашляють, скаржать ся на голову, тай тифусъ попадае. Люде не знають того року о голодѣ, бо дякована Богу мають хлѣбця и картофлей до волѣ. Але мимо того люде выглядають якъ на найгôршомъ передновку. Ярмарки взагалѣ на живый товаръ полѣпшали. Користають з того тѣ, що мають на продажь худобу та тѣ що гандльому торгують, — зароблять несогôрше.

Андрей Пижь.

„SVOBODA„
(LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

UNION LABEL

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштує:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$1.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львôвъ, а россійскй Українцѣ через Книгарню „Кієвскои Старины“ Безаківска 14, Кієвъ.

Оплачувати газету треба все-гда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або через експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то є карточку, котру достанете вôдъ почтаря або агента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Чи буде страйкъ?

Вôдъ 15-го Лютого тягнуть ся переговоры мѣжъ майнерами вôдъ твердого угля а компаністами, и ще до нѣчого не договорились. Але теперь наближаесь вже часъ, коли питане чи буде страйкъ або нѣ, мусить певно рѣшитись.

Минулого тыжня зôйшлись урядники юнійнй и предложили компаністамъ таке:

Майнеры вернуть сейчасъ до роботы и заключать зъ компаністами угоду на довгій часъ, если компаністы 1) подвысшать платню всѣмъ, що заробляють $1.00 денно або менше о 15 процентъ, тимъ що мають $1.25 о 12½ прц., тимъ що заробляють вôдъ $1.25 до $1.50 о 10 прц., тимъ що заробляють вôдъ $1.50 до $1.75 о 7½ прц., а всѣмъ другимъ о 5 процентъ, або 2) если компаністы згодять ся дати подвышку загальну о 10 процентъ на тонѣ; ся подвышка булабъ опôсля вôдповѣдно роздѣлена мѣжъ рôжныхъ робôтникôвъ через комісію зложену зъ майнерôвъ и компаністôвъ.

При тôмъ юнійнй урядники звернули увагу компаністôвъ на те, що через таку подвышку цѣна угля не поднеслась бы больше якъ о 16 центôвъ на тонѣ, а не о $1.20, якъ говорять компаністы; що многй хлопцѣ по брехахъ достають вôдъ 50 до 90 центôвъ денно, а старшй люде зъ родинами вôдъ $1.17 до $1.75 на день, зъ якихъ грошей не могуть себе выживити не могуть дати вôдповѣдного выхованя дѣтямъ, тимъ больше що нѣколи ще не робили больше якъ 225 днѣвъ въ роцѣ, значить заробляли вôдъ $263.-25 до $393.75 на рôкъ. Дальше звернули урядники юнїи увагу компаністамъ на се, що праця майнерска дуже небезпечна; въ самôмъ 1905 роцѣ было 1,844 нещасныхъ вы падкôвъ, зъ котрыхъ 644 закôнчились смертію, або невылѣчимымъ калѣцтвомъ, що майнерскй околицѣ повнй вдôвъ и сирôтъ и т. и.

Але що компаністôвъ то все обходить? — Они не приняли жадного зъ тихъ предложень, помимо того, що майнеры для святого спокою вôдкинули всѣ свои попередни жаданя и домагались лише подвышки. Компаністы хотять, абы майнеры йшли робити за ту саму платню що перше, або щобъ питане подвышки и полагоджуваня дрôбныхъ спорôвъ розсудила Арбітраційна Комисія. Се ихъ крайне слово.

Ввиду того урядники юнїи скликали надзвычайну конвенцію делеґатôвъ, яка почала нынѣ свои засѣданя въ однôй зъ судовыхъ саль въ Скрентонѣ, Па. Ся конвенція рѣшить, що дальше робити и чи буде страйкъ або нѣ.

Єслибъ компаністы згодились на подсышку, и еслибъ майны такъ робили якъ минулого року, то майнеры дôсталибъ о $6,-000,000 больше платнѣ, якъ давнѣйше. Та компаністы кажуть, що буцѣмъ то они не годнй дати сеи подвышки, безъ подвесеня цѣны на угля. Кажуть також, що они заробляють всего 3 процентъ вôдъ вложеного въ майны капіталу. Тимчасомъ се неправда, а се видно найлѣпше зъ того, якъ идуть въ гору цѣны за удѣлы („стакъ“) въ угольныхъ компаніяхъ. Цѣна удѣлôвъ Рединьскои компаніи збôльшилась 5 разы вôдъ 1898 року; компаніи Ірі, Лігай Валі і Онтеріо ендъ Вестернъ 4 рази, компаніи Лакована потроилась, а Ді ендъ Ейчь подвоилась. Компанія Лаковани платить 20 процентъ дивидендъ вôдъ вложеного капіталу.

Зô всего дотеперѣшного поступованя компаністôвъ видно, що они хочуть страйку, роблять приготованя до зломаня юнїи а денеґде, сли вѣрити газетамъ, почали вже роботу. Примѣромъ въ околиці Тамакви роблять брехи No. 6; Гейзелтону Hazleton Shaft mine; Патсвиль, Ґудъ Спрингъ майна; Скрентону 6 брехъ комп. Лакована, 4 Ірі, и двѣ Ді ендъ Еййчь на Ґрасахъ и въ Джерменѣ. Чи всѣ тй вѣсти правдивй, чи може компанія такъ лише хвалять ся, напевно не знати, певна однакъ рѣчь, що сли буде зарядженый страйкъ, компанія будуть старатись его зломити.

Вже теперь спроваджують всюды державну полицію, а въ Мт. Кармелѣ прийшло мѣжъ полицією а страйкарами до битвы, въ якôй 3 страйкарôвъ ранено смертельно а многихъ легче.

Имена смертельно раненыхъ: Л. Вилсонъ, Р. Мизеревичъ и С. Вабковскій. Легче раненй: (простреленй руки або ноги): М. Матерчикъ, В. Цапарь, М. Сунтелюсъ, М. Ялицкій, С. Раковскій, Т. Шаблиньскій, Р. Гібсонъ. полисменъ; панѣ Ґолдсмитъ, жѣнка купця, пострѣлена крôзь вôкно въ власнôй хатѣ. Кромѣ сего ранено многихъ страйкерôвъ легче и кôлькохъ полісменôвъ дôстало по головѣ камѣнемъ.

Весь клопôтъ пôшовъ зъ того, що страйкарѣ минулои Суботы „бадрували“ скебôвъ, якй роблять въ Сейръ майнѣ, що належить до лігайскои компаніи. Компанія вôзвала шерифа о помôчь а той спровадивъ въ Понедѣлокъ державну полицію. (Державну поліцію установивъ минулого року пенсилвенійскій соймъ для вызоды компаністôвъ, котрй въ минулыхъ страйкахъ послугувались приватною поліцією и вôйськомъ). Коли поліцаѣ прийшли до Мт. Кармелъ, въ жаднôмъ готелю не хотѣли дати имъ ѣсти, а страйкарѣ зôбрані коло готелю почали ихъ ганьбити, декто и каменемъ кинувъ. Опôсля поліція помашерувала до Сейръ брехи а товпа за нею. И ось въ дорозѣ хтось кинувъ каменемъ, на що поліція дала 3 стрѣлы. Нарôдъ сильно заворушеный.

Всюды компаністы спроваджують також скебôвъ, бѣда однакъ, що и зô скебами не такъ легко дати раду. Въ Форестъ Сити, Па. компанія Гилсайдъ Колъ ендъ Айронъ Ко. спровадила 50 скебôвъ. Але стало ся, що заразъ першого дня при роботѣ вôило одного скеба. Тодѣ скебы застрайкували и жадали по $6.00 на день. Компанія на се не згодилась и скебы опустили роботу.

Що буде дальше, покаже недалека будучность.

Въ дистриктѣ Клірфілдъ, Па., де мягке угле, не прийшло до порозумѣня мѣжъ майнерами а компаністами, тому готовъ выбухнути страйкъ, въ якôмъ взяло бы участь 35.000 майнерôвъ.

Людска кровця не водиця, проливати не годить ся.

Так співає наша народна пісня. Та не так думають капіталісти. Є між ними такі, що хоч „дуже набожні“, дають на церкви, на місії і таке инше, а однак не вагають ся мордувати людий (розуміє ся не самі, своїми білими ручками, а через платених поліцій) — если сего вимагає їх бізнес. Що так справді є, досить нагадати давні події як, страйк в Гомстед, в Пулмен, різню в Латимер, убійства підчас послідного страйку углевого, а і те що сталось Виндбер та Мт. Кармел. Всюди погинули в тих „випадках“ робітники з рук найнятих компанїями і за те лише, що домагались лїпшого обходження, лїпших услівій праці, або більшої платні, аби могли прокормити себе і свої родини.

Але убивати робітника стріляючи в него наче в звірину, хоч би і не лично а через другого, якось неприємно, подумали собі компанїсти. Вправдї суди нїколи ще не засудили за таке мордоване нї їх, нї їх наймитів, але всеж робітничі газети про се напишуть, ну тай Америка вільний край, рівне право для всїх! Словом неприємно. Чи не лїпшеб було, аби зробити се приличнїйше: примїром, щоби суд засудив небеспечних їм робітників на смерть, кат повісив — а о-ни, компанїсти, осталиб чистими... Як подумали так і зробили недавно тому на Вестах, але щоби нашї читачі мали яснїйше поняте о цїлій сїй події, розкажемо трохи докладнїйше.

Що компанїстам не в смак, коли робітники органїзують ся, се кождий знає. Та ще гірше не люблять они, коли робітники органїзують ся в свідому громаду, юнію, якої цїлею не лише вибороти від часу до часу кількацентову підвишку, а вибрати своїх послів, які опісля відобралиб від компанїстів майни і усї богацтва і передали їх на користь всему народови. Отже така робітнича юнія заснувалась 13 лїт тому назад (1893 р.) на Вестах і звесь она Western Federation of Miners. Розуміє ся, що така юнія була солею в очах компанїстам і они зараз від самого початку хотїли її знищити, але се їм нїяк не вдавалось. Противно, юнія зискувала чим раз більше на силї, а компанїстам наробила не мало клопоту. Перший страйк виграла ся юнія W. F. of M. в Cripple Creek, Colo. 1894 році. Компанїсти мусїли згодитись на 8 годинний день працї і платити робітникам не менче $3.00 на день. Другий страйк в Ледвил, Кол. виграла юнія лише в части. Дальше слїдував страйк в Coeur D'Alene, Айдаго, 1899 року, підчас котрого ґоверпер Стайненберґ арештував майнерів, мордував і вивозив десятками. 1904 року вибух другий страйк в тім самім місци і в часї того страйку компанїсти і послушні їм власти поводились зі страйкарами просто по звірски, не вважаючи на жадну приличність нї закони. У всїх тих страйках грошеву і моральну підмогу давала страйкерам юнія Western Federation of Miners. Тому то компанїсти злучені в Mine Owner's Association за всяку цїну хотїли знищити ненавистну їм юнію. Щоби знищити юнію, треба було знищити її проводирів. І ось компанїсти стали пускати брехливі вісти буцїм то урядники Western Federation of Miners розбишаки, що помордували деяких нелюбих їм людий і т. п. Але всї ті вісти були так явно брехливі, що нїхто не міг їм повірити і они скоро забулись.

Тимчасом 30-го Грудня 1905 сталось щось, що дало компанїстам притоку назад відновити їх давні оскарження супроти урядників Wes. Fed. of Miners. Згаданого дня вечером, бувший ґовернер Стайненберґ, згинув від бомби коло своєї хати. Бомба була підложена в сей спосіб, що він отвираючи фіртку, мусїв єї натиснути — і она вибухла. Стайненберґ умер в кілька годин. Правдоподібно пімстив ся на нїм котрийсь з майнерів, що потерпів від ґовернера в часї послїдного страйку, але компанїсти, побачили в сїй події нову нагоду знищити юнїйних урядників а з ними і юнїю.

Зійшлись на раду, найняли фальшивих свідків і дня 17-го Лютого заарештували в Колоредо: Моера, предсїдателя West. Feder. of Miners, секретаря-касієра тої організації, Гейвуда, бувшого урядника Петібовна і ще одного, Ст. Джана. Усїх їх вивезли сейчас спеціальним потягом до иншого стейту, до Айдаго, і не хотїли їх випустити за порукою. Закидають їм замордоване бувшого ґовернера Стайненберга і много инших убійств. Крім сего розпустили ріжні фальшиві поголоски на 4 увязнених по всїх капіталїстичних часописях і уживають всїх своїх впливів, аби суд засудив увязнених на смерть.

Всї робітничі часописи і люде, котрі знають близше увязнених, твердять, що всї они невинні. Невинність увязнених доказує і те, що цїле оскарженє опираєсь на зізнанях якогось волоцюги Орчарда, який був колись членом W. F. of M. і котрий буцїм то всьо знає і все тепер висьпівав, і на зізнанях детектива Мек-Парленда, Айриша, чоловіка без совісти, що знаний зі свого брехунства і кримінальних „зделок“.

Але що се все значить для властий, які всї в руках компанїстів? Они вже тепер поступають з увязненими так, як колиб вина була їм доказана і їх засуджено на смерть. Примїром держали їх в осібних целях, не позваляли їм писати лиш раз на 2 тижнї і таке инше. Тому робітники взагалї, а соціялісти особливо, дуже занепокоїлись сею справою і провадять широчезну аґітацію, аби загал міг довідатись як справдї річи стоять. Крім того наняли найлїпших адвокатів для оборони увязнених і збирають грошї на кошти процесу. Доси зібрано на сю цїль чверть міліона долярів, з чого юнія United Mine Workers дала лише 5,000 долярів, а сподїють ся зібрати около міліона долярів. Такої суми гроша потреба, аби оплатити не лише кошти обороги, але і кошти ріжних віч та мітинґів, які відбувають ся в сїй справі і аби прослідити справу докладно і довести до того, аби винні були покарані.

Найбільші мітинґи відбулись або ще відбудуть ся сего тижня, особливо 1 го Мая, в день всесьвітного робітничого сьвята.

Треба сподїватись, що намір компанїстів „приличного“ замордувати проводирів робітничої органїзації Western Federation of Miners не вдасть ся, а робітникам відкриє очі, з'єднає їх і поведе до побіди.

Про потреби народньої освіти на Україні.

„Рідний Край“*) в 11 чи-слї з 1 цвітня с. р. пише так про потреби народньої освіти на Україні.

Тільки широкі реформи усього нашого житя культурного, громадського, політичного і економічного можуть вилїчати ті болячки, які виявлялись у нас за останні роки, а серед сих реформ — реформа народьої освіти повинна займати перше місце.

Про народню темноту, про велику шкоду і втрати від того писали так багато, що здаєть ся не варт зупинятись на сьому і доводити, яка у нас темнота, порівнюючи з другими державами Західної Европи.

З Петербурга прийшла звістка, що міністер народньої освіти ставить рішуче питане, щоб не жаліючи гроший, добитись того, щоб усї були хоч грамотні, щоб уміли читати й писати, і взагалї були більш освічені.

Для такого великого дїла міністерство скликує раду, де будуть представники ріжних громадських інституцій, се б то земств, городів, просьвітних товариств, університетів і иньше.

Таким чином велике питане народньої освіти виїде потрохи на шлях громадської роботи. Тепер успільність повинна дати відповідні поради, повинна допомогти виробити усї засоби, щоб як найкраще завести справжню народню освіту, відповідну усьому житю, усїм потребам усїх народів, з яких складаєть ся російська держава. Зрозуміло, що, при таких заходах, на тих, що будуть закликані до міністерства, буде велика відвічальність перед усїм народом за те, які вони дадуть поради, які потреби й бажаня народу будуть вони заявляти.

От через що зараз треба докладно з усїх боків обговорити сучасний стан і потреби народньої освіти для усїх країв і усїх народів держави — бо там в однім містї будуть сї питаня рішатись для усїх...

*) Український тижневник, що виходить в Полтаві (в російській Україні.)

На протязі 250 років уряд уживав усякі заходи, щоби Україна цілком втратила свою політичну, громадську й культурну самостійність.

Уже в кінці 18 віку і по чатку 19 по всій Україні були заведені ті-ж самі порядки, ті-ж самі інституції, що і в Московщині.

Українська козача старшина, одержавши відповідні права й привілеї, стала цілком російським дворянством. Поруч з сим заводилась російські школи з московською мовою. Пройшло ще небагато часу і можна було сказати, що український народ, не маючи своєї національної школи, цілком загубив свою національну інтелігенцію... Хоча під впливом загально-славянського відродження з кінця 18 віку росночинаєть ся житя нової української літератури, але-ж усі обставини житя, заборони, які скінчились виданем звісного тяжкого для українського слова закону 76 року — все се зупиняло широкий розвій українських духовних сил. Школа, яка б перша повинна була розгорнути сї сили, була чужою, не рідною, не національною українською. Яке-ж має велике значінє народня національна школа, се добре виявили всесьвітньо відомі педагоги учителі, як Амос-Каменський, Гримм, Дістервег, Ушинський, Потебня і иньші.

От через що тепер, коли до політично-громадського житя закликаєть ся увесь народ, коли він повинен брати на себе відвічальну роботу в політичному житю держави, і осьвіта й розвій його народних сил ставить ся на перше місце — треба рішуче постановити питання, яку школу повинен мати український народ?

На се питане повинна бути рішуча відповідь: кожна окрема людина, тим більше кожний народ має загально людське право розвивати свої природні національні сили, має право вчитись в своїй національній школі. Через те українському 30 міліонному народови треба дати українську школу, книжку, часопись і осьвіту взагалі.

Поруч з сим треба вчити його й в російській мові, яка має значінє для загального житя й справ усеї держави.

Коли ми обернемось до ріжних постанов, резолюцій, які були зроблені за останній рік ріжними з'їздами, зібранями професорів, письменників, земських і городських діячів — ми побачимо, що національному питаню, національному розвою і осьвіті надає ся велике значінє для широкого розвою сил усїх народів в Росії і всеї держави взагалі.

Так само ріжні зібрання на Україні рішучо признавали велику потребу для Українців національної української школи і осьвіти. Досить пригадати постанови Полтавського губернського з'їзду учителів і діячів народньої осьвіти, який відбув ся 21 листопада і 6 грудня 1905 року. Постанови сї, одноголосно ухвалені з'їздом, ось які:

1) Для українського народу на Україні народня школа повинна бути українською, себ то викладова мова повинна бути українська. Шкільні програми має ся виробити нові, при чому, московська мова маєсь викладати окремо.

2) Зараз потрібно ужити усї засоби, щоб були виготувані книжки для учения, які б і по мові і по змісту відповідали таким школі.

3) Для дїтий підлітків обовязково треба давати відповідні часописї.

4) Зараз же потрібно завести для учителїв і учительок лекції української мови, історії української літератури і історії України.

5) По тах висших школах на Вкраїні, які приготовляють учителїв для народу (інститути, семинарії і иньше) повинні також бути заведені науки, які ухвалені в 4 пункті.

6) Зараз же треба дати шкільним бібліотекам більш українських книжок ліпших письменників.

7) Старатись, щоб по університетах — Київським, Харківським і Одеськім читались такіж самі науки, а також була відчинена катедра української етноґрафії і її історії.

Отсї бажання, — кінчить „Рідний Край“ — отсї постанова треба б мати на увазї усїм тим, що будуть закликані до мінїстерства осьвіти, коли їм прийде ся обговорювати потреби українського народу.

Російска „конституція“.

Російскі часописи урядові в Петербурзї оголосили нові основний закони російской держави, які мають на будуче в Росии обовязувати і котрі, якъ заповѣджено, російскій парламент не може змѣнити, хиба що узнасть се за конечне Сенатъ, а царь на се пристане. Є се нова російска „конституція“. Ся „конституція“ складає ся зъ 70 артикулôвъ і мѣстить въ собѣ рôжні приписи, які установляють права царя, правительства і парламенту. Оперта вона є на звѣсном маніфесті царя зъ 18 Жовтня 1905 р., въ котрôм царь заповѣвъ склкане парламенту и надане политичныхъ свободъ. Та сей маніфест обложено теперь такими кручками и застереженями, що о якôйсь правдивôй конституціи и справдѣ политичныхъ свободъ не може бути й бесѣды. Тѣ постановы застерѣгають передовсѣмъ необмежену власть цареви надъ вôйскомъ и надають ему безперечне право выповѣдати вôйну, не потребуючи питати о се дозволу парламенту. Дальше признають цареви необмежене право запроваджувати въ мѣстахъ, округахъ и цѣлыхъ провинціяхъ станъ облоги — також не потребуючи питатись парламенту о згоду на се. Крôмъ сего признають ему право зносити въ поодинокихъ провинціяхъ цивильні права и запроваджувати вôйскові суды, котрі можуть такъ довго тривати, поки сего собѣ царь забажає. Може також царь кождои хвилѣ розвязати парламентъ и не розписувати рôвночасно новыхъ выборôвъ. За все те жаденъ міністеръ не є вôдвѣчальный — хочь они то представляють цареви „потребу“ запровадженя всѣхъ тихъ ограниченъ свободы и на ихъ пропозицію царь все те зарядже. Приписы ті вôдмавляють дальше парламентови контролю надъ доходами зъ горôвчаного монополю, котрый приносить державѣ рôчно до 500 міл. рублѣвъ чистого доходу, через що правительство може робити собѣ зъ тими грôшми що захоче. Дальше не позваляють зменшувати цареви и его родинѣ рôчноі платнѣ, и мѣшати ся до выдаткôвъ на рôжні зарядженя военні и адміністрацію.

Оголошене сеи „конституціи“ выкликало мѣжъ російскою суспôльностию загальне обурене и російскій часописи, выступаючи против неи, одноідно заявляють, що еѣ російска суспôльность нѣколи не може приняти и взываютъ усѣхъ до опору ѣй. Бо всьо въ чѣмъ власне лежить сила кождого парламенту, всьо то вôдôбрано Государственнôй Думѣ и полишено на дальше при царѣ. Невôдвѣчальность міністрôвъ передъ Думою, рôвнае ся задержаню на дальше самодержавія — и царь зъ его невôдвѣчальными міністрами може собѣ дальше такъ само рядити, якъ рядивъ дотеперь. Государственна Дума не може нѣколи згодити ся на таке обмежене еѣ правъ и она мусить выповѣсти вôйну урядова и уся суспôльность мусить усѣма силами поперти еѣ.

Оголошене повысшои „конституціи“ розпочинае нову остру борбу російской суспôльности зъ урядомъ, дальшій тягъ революціи, дальшій пролывъ крови — ажь поки воля таки незапане надъ невôлею.

На Боєвий Фонд в Галичині

зложили:

I) **На руки ред. „Свободи“:**

1) З Vancouver, Канада $4.00, з такою допиською:

Присилаємо на Ваші руки по $1.00 на Боєвий Фонд в Галичині з тим застереженєм, аби ті гроші були розділені на рівно між всі три українські партії в Галичині, бо всі три вони мають свою вартість, хоть і поступають віднімнини дорогами.

Мирослав Стечишин, Григорій Беґар, В. Сиротюк, Мих. Стечишин.

2) З Providence, R. I. Для радикальної партії Ів. Прегон $5.00.

3) В California, Pa. зібрав Д. Кира $4.50.

По 50 цнт.: Даниїл Кира, Іван Піхота, Федьо Сьвідрак, Семан Гнилянський, Федьо Дмитрів.

По 25 цнт.: Антін Командовский, Миколай Бибель, Василь Романик, Іван Біто, Теодор Борис, Федьо Сьвідрак, Максим Гоць.

Теодор Ґут 15 цнт.

Кость Робовский 10 цнт.

4) З Brooklyn, N. Y. $4 25

Михаїл Микитка 1.25.

По 1 дол.: Дмитро Левицкий, Стефан Сіма, А. Гречух.

5) З Торонто, О. Братство сьв. Йосифа, число в „Соєдиненію“ 194 2.20.

6) На „Боєвий Фонд“ для соціял-демокр. партії зложили „Січовики“ з Карнеґі, Па.

К. Ц. 5 дол.

По 50 цнт.: Василь Мизік, Андр. Брандебура, Яцко Гойсан.

По 25 цнт.: Михайло Скрабут, Павло Завиньский, Іван Шийка, Матій Вархоляк.

Разом $7.50.

Попередно зложено 177.10

Усего $202.35

II) **На руки Народного Комітету:**

1) З Derby, Conn.

По 3 дол.: Яцко Дутканич, Алексий Горбаль.

Филип Студент 1.40 дол.

Мартин Пелех 1.25 дол.

Филип Ярош 1.05 дол.

Яким Рогач 75 цнт.

По 60 цнт.: Кость Мацковяк, Василь Грибіник.

Сельвестер Сабат 50 цнт.

По 25 цнт.: Текля Воробель, Іван Дзядик, Іван Пастирчак, Іван Феленчак, Кондрат Ґаран, Мілько Завідняк, Гриць Мадзік, Осиф Пашко, Міхаїл Хомик.

Кость Дутканич 10 цнт.

Разомъ $14.50

2) З Providence, R. I. Михайло Борис. зібрав на Боєвий Фонд в Галичині, в Taunton, Mass. на Воскресеніє Христове:

Антін Ізикович 1.00 дол.

По 50 цнт.: Грнць Крохта, Семан Ізикович, Іван Ізикович.

По 25 цнт.: Петро Босак, Василь Кардаш, Іван Саламун, Іван Сосенко, Михаіл Гуреш, Іван Порохняк, Никола Стельмах, Іван Преґон, Матрона Жидяк, Улька Саламун.

По 10 цнт.: Петро Саламун, Антін Цирків, Єва Суда, Анна Орищак, Антося Сосенко, і Євка Серняк.

Разом сума $5.50

3) Збірка Йосифа Цимбали в Бутлер, Па.:

По 1 дол. Михайло Кунь, Андрій Чирнецкий, Грнць Павук.

По 50 цнт.: Йосиф Вовк, Йос. Цимбала і Микола Медвідь.

Разом $4.50.

4) На вічу в New York в Неділю дня 29. Цьвітня 1906, відбувшім ся в справі помочи старому краєви, зложили на боєвий фонд $82.65 слідуючі патріоти і патріотки:

По 10 дол.: о. Чаплиньский, Велигорский.

По 5 дол.: о. Струтиньский, Ард. Хромовский, Іван Слободян.

По 2 дол.: Мих. Сивик, Юліян Луців, Гавр. Оленчук, пані Анна Беньковска.

По 1 дол.: Конрад Наконечний, Ник. Кароль, Мих. Нижнакевич, Ст. Бурдіян, Ілько Кутер, Григ. Климкович, Ів. Ганашівский, Мих. Дикон, Ів. Білоґрам, Гр. Пиртко, Сем. Бриґадир, Ів. Шашкевич, Мих. Воронка, Ос. Шевчук, Ів. Кульчицкий, Павло Зятик, Дан. Павлик, пані Ольга Бучецка, Михаліна Яхніцка, Мирон Гундич, Дмитро Подлуский, Ів. Драґан, Яків Корнат, Марцель Шевчаньский, Павло Максимович, Гр. Стоякевич, Мих. Тарнавский.

Он. Федорович 95 цнт.

Пані Параска Серединьска 70 ц

По 50 цнт.: Ант. Шеремета, Ос. Нижникевич, Дм. Міляя, Яр. Ванчицкий, пані Анна Новак, Анастазія Новак, Гр. Мотлос, Фед. Скочвляс, Н. Басараб, Тимко Басараб, Дм. Паламар, Ром. Беца, Андр. Сокол, Іван Сокол, Дм. Савчиньский, пані Текля Засипка, Іванна Андрухів.

По 25 цнт.: Н. Ференцович, Мих. Пизак, Он. Будник, Н. Станько, Теод. Тернопольский, Мих. Виховид, Ол. Темніцкий, пані Анастазія Павливец, Кат. Станько, Кат. Новак.

Разом $82.65.

Попередно зложено 125.75

Усего $232 90

Страйковый рухъ въ Австріи.

Австрійске міністерство торговлѣ оголосило статистику непорозумѣнь мѣжь робôтниками а пôдприемцями, які лучались за 1905 р. въ Австріи и які кôнчились страйками. На пôдставѣ выказôвъ статистичного Уряду Працѣ при тôмъ-же міністерствѣ сей страйковый рухъ представляе ся такъ. Всѣхъ страйкôвъ за р. 1905 въ Австріи було 660 а припадали они на 2 тис. 610 пôдприемствъ. Зъ усѣхъ 136 тис. 503 робôтникôвъ, що працювали въ тихъ пôдприемствахъ — страйкувало 89 тис. 185 т. е. 65 процентъ. Пôсля поодинокихъ краѣвъ, найбôльше число страйкôвъ припало на Австрію низшу — 259 страйкôвъ; вôдтакъ идуть: Чехія зъ 167 страйками, Моравія зъ 69 страйками, Галичина зъ 37 (страйкуючихъ 12 тис. 109), Стирія — 25 стр. и т. д. Пересѣчно на оденъ страйкъ припадало 130 страйкуючихъ робôтникôвъ. Найбôльше страйкôвъ припало на весну, бо 227, найменше на зиму — 65. Якъ головни причины страйкôвъ подае статистичный Урядъ: Невдоволене зъ платнѣ й довгий часъ працѣ. Борба о пôдвысшене платнѣ выкликала 450 страйкôвъ а страйкували 74 тыс. 192 робôтникôвъ. О скорочене часу працѣ було 212 страйкôвъ зъ 38 тыс. 720 страйкуючими. На инші причины припало разомъ 361 страйкôвъ зъ 57 тыс. 52 страйкуючими. Повну побѣду вôднесли страйкуючі въ 139 страйкахъ, частину въ 227, — програли въ 167 а въ 58 страйкахъ выслѣдъ незнаный. Взагалѣ страйки бôльші, добре з'орґанізовані и ведені фаховими орґанізаціями кôнчили ся все побѣдою страйкуючихъ. За те страйки незорґанізувані все програвали.

J 74

Надіслане.

В „Правдѣ“ з дня 15-го апріля пише редактер тої часописи, що я належу до польского комітету в Ню Йорку, уряджуючого празник маніфестацийний против кнута московского і що Нюйорскі Русини під моїм проводом мають взяти участь в тім празнику. Дальше пише, що я вступив недавно до „Руского Народного Союза“ тілько длятого, що хочу руновати ва секретара.

Сим заявляю, що обі повисші відомости подані „Правдою“ суть підлою та безличною брехнею. Я до жадного польского товариства ані комітету, як довго переживаю на американьскій земли, не належав і не належу, а о празднованю польского дня нич не знаю.

Що до другої відомости, будьто би я руновав на секретаря Союза, як чоловік чести не думаю навіть оправдувати ся. Видно редактор „Правды“ думав, що я належу до єго банди і потрафлю одної днини перекинутись з чоловіка в скота, і найневиннійше під кимсь рити. Заразом осьвідчаю, що хотяйби заряд „Союза“ посаду секретаря мені пропонував, приняти єї під жадним услівєм не мігбим, задля браку часу і великого занятя в своїй канцелярії і домі банковім.

А. Хромовский.

Вулканъ Везувъ, що недавно наробивъ только шкоды, заливаючи лявою и засипуючи попеломъ всѣ дооколичеи села и мѣсточка, сильно змѣнивъ теперь, по выбуху, свôй видъ. Отвôръ вулькана, що передъ выбухомъ бувъ въ простôй лѣнѣѣ на 100 стôпъ великій, теперь побôльшивъ ся на 9 тыс. стôпъ, але рôвночасно обнизивъ ся майже на 800 стôпъ. Професоръ Mattenci, що оглядавъ теперь сей отвôръ, каже, що вулканъ мае вже характеръ бôльше вулькану „вымираючого“, то є, що не выкидае вже бôльшихъ камѣнѣвъ, якъ передъ тимъ и є вже менче небезпеченый.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель	КОНСТ. КИРЧÔВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.
Головный секретарь	С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ	АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретари ....Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіяра ....А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:

А. Валенскій..............St. Louis Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
К. Кованъ...................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока...................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько......................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко.............Mc Adoo. Pa.
Ник. Домбровскій..............Eleanor. Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій...............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь.................Mt. Carmel, Pa.

Головный организаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вступайте до Союза!

„Союзъ" — одинока руско народна организація въ Америцѣ.

Принимае членôвъ **вôдъ 1 року до 45 лѣтъ житя.**

Вступне после лѣтъ.

Мѣсячне вôдъ 25 до 70 центôвъ на мѣсяць.

СОЮЗЪ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $600.00,
Посмертне за жѣнку $300.00,
Посмертне за дѣти вôдъ 15.00 до $300.00,

Въ разѣ утраты. а) обохъ очей ногъ або рукъ $600.00,
б) одной руки або ноги $200.00.
в) одного ока $100.00.

Сли отець родины въ шпитали божевôльныхъ, Союзъ платить що року родинѣ $100.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись также до братства, яке належить до Союза.

Важне

для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачѣ до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписуе ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Головн. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретара. Головный секретарь опосля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій, Голов. Секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

✝

ЄВА СМОЛЬНИЦКА жена Федора члена Р. Н. С. вôд. 37, Chisholm, Minn. упокоила ся 3 Апрѣля 1906.

СПИРІДІОНЪ ВАНДЗѢЛЯКЪ членъ Р. Н. Союза вод. 1. Shamokin, Pa. упокоивъ ся 6 Апрѣля б. р. Небôщикъ походивъ зъ Галичины, села Ганьчова, пов. Горлицѣ.

КУХТА МИХАИЛЪ, членъ Р. Н. Союза вôд. 5. Mt. Carmel, Pa. упокоивъ ся 20. апрiля б. р. Небôщикъ походивъ зъ Угорщины, села Гелцмановцѣ, стол. Списка.

Ч. 807. КВИТЪ $300.00 на триста долярôвъ, котрі п. Мартинъ Велгошь отримавъ яко посмертну запомогу по своей женѣ Аннѣ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ Jersey City, N. J. 23. Апр. 1906.

Мартинъ Велгошь.

Свѣдки: Діонизій Голодъ Кондратъ Сандовичь, предс., С. Калакука, секретарь.

Ч. 808 КВИТЪ $300.00 на триста долярôвъ, котрі Марія Мерена отримала яко посмертну запомогу по мужу Петрѣ зъ Головнои Касы Руского Народного Союза въ Америцѣ.

Pittsburg, Pa., Apr. 21, 1906.

Марія Мерена.

Свѣдки: Йоанъ Брейничанъ, Макс. Ворганчь.

Вôдъ мѣсцевого Уряду Руского Нар. Союза въ Америцѣ. Вôдд. 53.

М. Дмитрôвъ, предс., Теодоръ Гутъ, секр.

Рухъ

въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ВÔДОЗВА.

Брацтво св. Володимира въ Elizabeth, N. J. вôддѣлъ 65. Р. Н. Союза, буде приймати новыхъ членôвъ до Брацтва за половину вступного въ мѣсяци Маю сего року. Тôлько 50 центôвъ мѣсячно, а зъ тыхъ грошей достане кождый членъ въ часѣ слабости 5 долярôвъ на тыждень запомоги. Тожь не жалуйте тыхъ пару центôвъ на мѣсяць. Въ єдности сила! Мітинґи вôдбувають ся кождого мѣсяця по першôмъ въ недѣлю въ галѣ въ домѣ число 48 Washington Ave. Elizabeth, N. J.

Андрій Явилякъ, предс.
И. Кухаръ, касіеръ,
С. Боберъ, секретарь.

Оголошене.

Мітинґъ Братства св. И. Хр. в. 62. Р. Н. Союза въ Monessen, Pa. вôдбуде ся д. 13 мая с. р. о годинѣ 2. по полудни На той мітингъ мае кождый членъ принести вô собою брацкій статутъ. Хорі и тї що въ роботѣ мають свои статуты поприсилати черезъ другихъ, що будуть на мітингу. Также роблю уважнимъ пп. секретарôвъ, що я разъ на все заказую вôдбирати вôдъ члена мѣсячну вкладку, якій непоявивъ бы ся въ своимъ часѣ на мітинґу и то навѣть хочбы я й не бувъ на якôмъ мітинґу, бо въ противнôмъ разѣ я не вôдповѣдаю за нѣякій непорядокъ.

Алекс. Горощакъ, предс.

Повідомляємо

Бр. сьв. П. и П. в Leetsdale, Pa. відділ Союза 110, що дня 6 мая с. р. о 1-ій год. по полудни відбуде ся мітинґ на котрий кождий член має ся явити. Єсли котрий не явить ся буде мусів заплатити кару. Суть важні справи до полагодженя, яких не може сам Уряд полагодити. Тому мусять всї члени на означений час явити ся.

З Уряду Братства
Іван Тисоч,
П. Середницкий,
Петро Смільницкий.

Заява.

Товариство „Зоря" в Ню Йорку повідомляє отсим всїх Русинів, що буде приймати нових членів в місяцю **Маю с. р. без оплати вступного.** Земляки! Вступайте громадно в члени сего найстаршого руского Товариства в Ню Йорку, що сьміло підняло прапор народний і мимо многих негод, трівко розвиває ся під зарядом печаливого виділу. Єго каса зростає постепенно і підпомагає своїх членів в часї недуги. Вступ можна зголосити також на балю в дни 5 мая с. р.

А. Кашиньский, предсїдатель.

Повідомляємо

всїх членів Братства св. Івана Крестителя в. 52 Р. Н. Союза в Holyoke, Mass., що брацкий мітінґ відбуде ся дня 6-го мая с. р. в гали при Dian Str. На сїм мітинґу мають явити ся усї члени. Буде складати ся справоздане касове, вибирати ся новий уряд і приниматп ся нових членів без оплати вступного. Котрий з братів не явить ся без достаточної причини, буде караний після статутів.

За Уряд Братства
Мих. Беля, предсїд.,
Сем. Довган, секр.,
Ів. Фешко, касієр.

Оголошенє.

Сим подаємо до загальної відомости всїм Русинам в окресности Smoke Run, Pa. що наше нове Братство сьв. Георгія ч. 135. Р. Н. С. буде приймати нових членів до Братства без вступного через три місяці а то: **Май і Юній.**

За уряд Братства ч. 135.
Осиф Керна, предс.,
Ант. Клим, секр.

Річний мітинґ.

Братство сьв. І. Хр. в Holyoke, Mass. буде мати головний мітинґ в неділю по 1-ім Маю і просить всїх членів, щоби прийшли громадно, бо будуть до полагодженя важні річи.

М. Беля, предс.,
С. Довган, секр.

Повідомляємо

всїх членів Братства Св. О. Николая на East Buffalo, N. Y. відділ 127. Р. Н. Союза, що 6-го Мая с. р. в Неділю пополудни о 2 ій годині відбуде ся мітинґ в гали на Lovejoy і Detroit Str. на котрий закликаємо всїх членів. Кождий член має явитись. Маємо важні справи до залагодженя. Ті члени, котрі зістали довжні, єсли хто не явить ся буде укараний після припису статута.

За уряд Брацкий:
Н. Буката, пред.,
І. Тимкович, секр.,
В. Шелест, касієр.

Брацтво

о. Николая в Ню-арк, Н. Дж., відд. 133 Р. Н. Союза справляє дня 29. мая 1906 в Гали Івана Мех 255 Court Str **Баль**, получений зі сьпівами і деклямаціями. Музика дуже добра. За добру услугу ручить Комітет Балевий

Любимець, предс.,
Новіцкий, секр.

Даємо до вѣдомости, Пп. Секретарамъ Союза,

що выгравка годинника буде вôдложена на 12-го Мая 1906, а то зъ тои причины, що ще не всѣ тикеты суть поприсиланй. Проте просимо всѣхъ пп. секретарѣвъ, абы до сего часу поприсилали тикеты хочь и не роспроданй. Се робимо лише для того, бо хочемо абы кождый хто купивъ тикетъ мавъ ченчь до граня. Сподѣємо ся, що мѣсцеви секретарѣ „Союза" тое зробять всѣ и пришлють тикеты на висше подану адресу. Хто бы не доставъ вôдповѣдь на грошѣ якй пôславъ на нашй руки, то значить що мы ихъ не вôдобрали.

Иванъ Преґонъ
30 Huntington Ave. Providence, R. I.
Давный адресъ бувъ 291 Oak Str.

Великій Баль.

Братство Пресвятой Тройцѣ въ Бруклинѣ, устроює дня 26 мая 1906 року, въ Cecilla Hall, 101—103 Grand Str. великій Баль, на котрый отсимъ дорогй Братя Русины запрашаємо васъ. Прибувайте якъ найчисленнѣйше на сю забаву. Забава розпôчне ся о 7-ôй годинѣ въ вечерь. Прибудьте Братя и Сестры якъ найчисленнѣйше а певно забавите ся до волѣ. Вступъ 25 цнт. Буде грати найлѣпша музика. За добру забаву и за братерске привитане ручить Комітетъ. Такожь на тôмъ балю буде приймати ся новыхъ членôвъ безъ оплаты вступного.

16-21 И. Пашковскій, секретарь.

Великий Баль

устроює товариство „Любов" в Филаделфії, Па. дня 29-го Мая 1906 року в Washington Hall, 523—5 S. 4th Str.

Дорогї Братя Русини! Сим запрашаємо вас о найчисленнїйше прибутє на сю забаву. Забава розпічне ся о 7-й годинї вечер, а понеже другого дня т. є. 30 Мая припадає американьске сьвято (Memorial Decoration Day) то будем мати вільний час до забави аж до рана. Сей вільний день від праці дасть нам час спочинку по балю. Прибудьте, братя і сестри, як найчисленнїйше, а певно забавите ся до волї. Сподїваємо ся, що не відмовите нашої провьби, а численно прибудете на баль.

Вступ: мужчини 25 цнт., женщини 10 цнт. Буде грати найлїпша музика. За добру забаву і за братерске привитанє ручить — КОМІТЕТ.

Оголошенє.

Руске Товариство „Зоря" в Ню-Йорку устроює Великий Баль в Суботу 5 мая 1906, в Progress Assembly Rooms No 28—30 Ave. A. межи ул. 2 і 3. Вступ від особи 25 центів. Початок о год. 7.30 вечір. Запрошає ся отсим всїх Русинів і Русинок і ручить ся за добру музику.

М. Тарнавский,
предсїдатель коміт. бальов.

Баль!

Чи чули ви Братя, що Брат. Усп. Пресьв. Богор. в Алеґені, Па. від. 56. буде справляти великий баль дня 14 Мая 1906. в Питсбурґ, Па. Савт Сайд на розї 18-ої і Сара ул. в Ад Феловс Гали? Дорогї Братя Русини. На сю забаву запрашаєм вас як найчисленнїйше. Забава розпічне ся о 7. годинї вечер. Буде грати найдобірнїйша музика. Прибудьте братя і сестри як найчисленнїйше, а певно забавите ся доволї. Тікет мужеский 50 цнт. Женщини 25 цнт. За добру забаву ручить

КОМІТЕТ.

Позір!

Перший Баль Товариства „Боян" в Йонкерс, Н. Й. відбудеть ся в суботу дня 5 мая в Turn Hall Elm St. На бали буде говорити ся про положенє наших братів в Галичинї, тому вже з гори можемо числити на велике число гостий так в Йонкерс як і околицї, котрих отсим вже нинї має честь запросити.

КОМІТЕТ.
Йосиф Вариха, предс.
Іван Вовняк, секр.,
Марія Войтович, касієрка.

Баль! Баль! Баль!

Получений з ріжними деклямаціями та сьпівами дуже гарними. Устроює читальня „Просьвіти" в Филаделфиї, Па. 622—4 Grand American Hall. Відбуде ся 12-го мая сего року. Вступ для мущин 15 цнт. для женщин вільний.

За добру забаву ручить Комітет
Павло Штогрин,
Петро Росолович.

Дорогї Братя та Сестри! Ми звичайно заповняємо чужі балї та представленя, а на своє кілька раз в рік і то не війдемо ся як належить ся а опісля другї народи висьмівають ся з нас.

Ану на сей баль зійдім ся численно, щоби другї нам позавидували. Ще раз кличемо до Вас дорогї Братя і Сестри зійдіть ся численно і покажемо що ми не послїдні як вороги о нас пишуть і говорять. Музика буде добірна, а буде грати ріжні танцї.

Великій Пикнікъ

устроює Рускій Молодечій Клюбъ Поступовый въ Болдвинъ Паркъ на Болдвинъ Евеню, Джерзи Сіти, Н. Дж. Въ Вôвторокъ дня 29-го Мая 1906. Початокъ о годинѣ 1-ôй по полудни.

Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ.
Дмитрій Ванько, пред.,
Михаилъ Келичава, секр.
Лукачъ Павелчакъ, касіеръ.

Баль

полученый зъ спѣвами и деклямаціями выконаными членами тов. спѣв. „Боянъ" на дохôдъ гр. кат. руской церкви св. Церкви св. Юрія въ Ню Йорку устроює комітетъ парохіяльный **19. мая с. р. (въ суботу)** въ Grand American Hall 7—9 Second Ave., на котрый такъ мѣсцевыхъ якъ и доохресныхъ Родимцѣвъ щиро запрашае вже вôдъ теперь. Початокъ о год. 8. Вступъ 25 цнт.

13— Комітетъ.

Де є?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене наперед.

Майк Халаган (звав ся перше Василь Халаган), родом зі Зборова з Земплиньскої столицї на Угорщинї, робив давнїйше в Oneida, N. Y. а потім пішов до Montana вже тому сїм лїт. Хто би про него знав або він сам зволить повідомити на адресу:

Szuvak Ivan
Coaldale, Pa. Schuylkill Co.

Михайло Шарий з Бушковичок, повіту перемиского в Галичинї. Хто би знав о нїм, або він сам, нехай напише до Olexa Szumelda, 431 E. 72-nd Str., New York, N. Y.

Пошукую моеї сестри. Приїхала перед роком до Америки і служила в Ню-Йорку у одного пана, Йосифа Іммерґліка. Я і моя сестра походимо з села Куляшного, повіту Сяніцкого, в Галичинї. Хто би єї знав, або вона сама, нехай напишуть до мене на адресу:

Maksym Kuper,
Glen Carbon, Pa.

Хочу женити ся.

Шукаю чесної рускої дївчини, в лїтах 18 до 23, що знала би по руски читати і писати. За гроші не питаю. Маю 24 років, роботу сталу і добру пейду. Готївки маю 400 долярів. Походжу з Галичини. Котра з дївчат хотїла би вийти замуж за мене, нехай зголосить ся листом до мене і пришле свою фотографію а на жаданє я пішлю свою.

A. Dobbsz
Box 256, McKeesport, Pa.

НАДÔСЛАНЕ.

Дальшй жертвы на Новицку церковь въ Галичинѣ.

По 2 дол.: Семанъ Романикъ, Петро Карлякъ.

По 1 дол.: Андрѣй Бѣшко, Григорій Журавъ, Иванъ Ковтко, Стефанъ Галущакъ.

По 50 цнт.: Марта Чачуна, Гаврiилъ Меркувачь, Григорій Бодакъ, Афримъ Кляцко, Иванъ Жива, Левъ Ковальчикъ, Павло Хомковичъ, Марта Марчакъ, Олена Тарбай.

По 25 цнт.: Иванъ Шкуратъ, Гарасимъ Потоцкій.

Григорій Стащакъ, 15 цнт. Разомъ $13.15.

Перший жертвы були оголошені въ Свободѣ ч. 45 з 1905 року.

Иванъ Гузый
22 Star Str. Ansonia, Conn.

Потреба образків.

Просимо Русинів замешкалих в Сполучених Державах прислати нам образки руских:

1) домів,
2) бизнесів (сторів, готелів і т. п.),
3) шкіл,
4) церков,
5) цвинтарів,
6) хорів,
7) банд,
8) братских походів,
9) весіль,
10) похоронів,
11) людий при роботі на колії, по майнах, брехах, фабриках, і в загалї на роботах, в яких роблять наші люде,
12) фармерских забудовань, знарядів, худоби, елевейтрів, млинів, словом всего, що ілюструвало би житє Русинів в Сполучених Державах.

Русинів замешкалих в Канадї, Бразилії і на Гавайских островах просимо присилати нам також фотографії представляючі повисше списані річи.

До кождого образка треба додати коротенький опис того, що представляє.

Писати треба лише на одній сторонї паперу.

Прислані нам образки будемо друкувати в „Читальни", календари, а деякі і в „Свободі", а коли зберемо таких образків бiльша купка, буде можна надрукувати руско-американьский альбум, се є книжку з образками з руско-американьского житя.

Образки треба висилати на адресу:

SVOBODA,
Box 353, Scranton, Pa.

На „Народний Фонд" в Америці.

Dunkirk, N. Y.
Михайло Шарий 50 центів.

На Бурсу.

3 Providence, R. I.
Іван Преґон, $5.00

о. Іван Велигорский, секретар.

Всячина.

ЯК ПАНУЮЧІ ВОЛОДАРІ ПОБИРАЮТЬ СВОЮ ПЕНСІЮ?

Спосіб плаченя пенсії великим володарям є цікавий. Декотрі з них не мають жадного труду, щоби дістати свою заплату.

Президент Рузвелт дістає що половини місяця чек на 24 часть своеї річної заплати, котра виносить 50 тис. долярів, а кромі того дістає еще певну суму грошей на спеціяльні видатки.

Анґлійский король Едвард побирає свою платню чотири рази в роцї, чеком виставленим через ґенерального скарбника державного.

Німецкий цїсар Вільгельм дістає чек на гроші два рази в роцї. Чек той підписує сїмох сьвідків і сам цїсар.

Цїсар австрийский Франц Йосиф, щоби дістати гроші, мусить особисто явити ся в державній касї два рази в роцї. Тут принимають його три урядники, і оден з них питає цїсаря, чи сума грошей, по котру зголошує ся, є для него вистарчаюча. Цїсар каже, що так і тоді подають йому до підпису чек і виплачують гроші.

Цар російский має в державних касах необмежений кредит.

Турецкий султан, коли потребує грошей, каже свому везирови, що йому треба тільки а тільки грошей, а коли в касї нема грошей, тоді не платять урядникам, війску, бо гроші передовсїм для султана мусять бути.

УБЕЗПЕЧЕНЯ.

Культура принесла з собою много пожиточних річей, з котрих на першім місци належало би поставити убезпечене, або, як то у нас кажуть, асекурацію. Наші люде найбільше знають про асекурацію від огню і асекурацію на житє. Але окрім тих двох найбільше розширених родів убезпечень, маємо в Америцї еще много иньших. В Америцї можна убезпечити ся перед випадком на зелїзници, на кораблї, перед злодійом, перед нападом, рабунком, можна убезпечити скло перед ставленем, річи перед ушкодженем, підчас транспорту пакунки туристів, меблї в хатї, ключі перед загубленем и много много иньших річей.

ДОБРОДІЙНІ ЗАВЕДЕНЯ В СПОЛ. ДЕРЖАВАХ.

Після звіту виготовленого Бюром державним в Вашінґтонї, в Злучених Державах, від 1890 року до 1903 основано незвичайно много, бо аж 2,004 нових добродійних заведень. Разом всїх добродійних інституций находить ся в Злуч. Державах 4,207, котрі дїлять ся на: заведеня для сиріт, шпиталї, сталї доми для досмертного поміщеня невилїчимо хорих та старцїв; часові поміщеня потребуючих і школи та мешканя для слїпих та чужих. Більше як одна третя часть

того числа припадае на шпиталі, а около одної четвертої на заведеня для сиріт та дітей. З кінцем 1904 року в тих заведенях було 284.362 осіб. На 100,000 жителів пересічно 347 осіб дістало підмогу в добродійних інституціях, а протягом минувшого року при було 2.509 нових осіб потребуючих помочи.

Більше як 28 міл. дол. йде річно на шпиталі, а на доми для сиріт около 10 міл. дол. річно. З цілого числа тих добродійних заведень 2,359 є удержувані приватними добродійними товариствами; 1,363 удержують релігійні товариства і церкви, а 485 удержують: держава, стейти, міста. Найбільше число добродійних заведень має Ню Йорк, бо 657. Відтак приходить Пенсилвенія з 409, а Масачусетс має 305.

ЯК СПЛЯТЬ ЗЬВІРЯТА?

Осел та мул, слонь і кінь і инші того рода зьвірята сплять стоячи. Птиці по найбільшій части сплять на одній нозі, або збивають ся в одну купу, так як дикі пігвини в Північній Америці. Риби сплять на дні води, сон їх не триває однак довго, бо мусять підпливати на поверхню води щоби втягнути в себе сьвіжого воздуху. Очей они, як звісно, ніколи не замикають. Верблюд, коли спить, лежить на земли на боці, а шия в него витягнена на перед. Олені, коли сплять, кладуть ся оден коло другого. Кінь звиває ся в клуб, часом витягає ноги. Медвідь, лис, вовк, пес, до сну звивають ся в клубок. Так само спить миш і щур. Вужі сплять скручені в колесо з вітвореним писком. Многі малпи сплять сидячи. Найбільше сну вживає чоловік, і чоловікова сон потрібний до здоровля, коли у зьвірят, передовсім домашних, не так сон, як відпочинок в спокою потрібний до скріпленя сил.

ЯК ШАНУВАТИ СВОЇ ОЧІ?

Кілька правил, щоби заховати бистроту та силу очей:

Не читай при сьвітлі від огня в печі.

Не диви ся ніколи на сьвітло від лямпи чи газу, не заслонене умброю.

Не читай ані не працюй при слабім, недостаточнім осьвітленю, де треба напружати зір, щоби добре видіти.

Уважай, коли миеш ся, щоби мило не дістало ся до ока.

Уважай, щоби жадна масть або олій, що уживаєш на лице, не дістало ся до ока.

Змивай повіки теплою водою.

Хто заховує тих кілька правил, той певно до пізної старости буде тішив ся добрим зором.

ЧИ РІД ЛЮДСКИЙ ВИМИРАЄ?

Статистика Злучених Держав подає досить навкий приріст людности через уродин. Еміграция тут не входить в рахунок. Підкопили се деякі часописи і почали писати статії на тему що коли границі Америки вісганять замкнені для емігрантів, людність Америки зменшить ся. Однак ті часописи що так писали дуже помиляють ся, а то тому, що много родичів зовсім не подає урядови до відомости про народини дитини, коли з другої сторони кожда смерть є як найдокладнійше занотована. Приміром, при списі мешканців в Чікаґо начислено трилітних дітей 146.417, від час коли за ті три роки донесено урядови лиш про 84.422 новонароджених дітей. Отже більше як 60.000 випадків народин не було донесених урядови. Взагалі можна сказати, що на 100 уродин лиш 60 є замельдованих урядови. Єсли би оперти ся лиш на дати статистичні, котрі, як висше сказано не зовсім суть точні, то побачимо, що Америка далеко менше як кожда друга держава є наражена на вимерте. Єсли порівнаємо, кілько дітий в Америці родить ся, а кілько людей умирає, взявши пересічно на тисяч з таким числом других держав, то побачимо ось що: В Злучених Державах родить ся 35, вмирае 17; в Анґлиї род. 30 вмир. 18; в Австриї родить ся 37, вмирае 27; в Німеччині родить ся 36 и вмир. 22; у Франциї род. 22. вмир. 21; в Италії род. 35 вмир 24. З того зіставленя бачимо, найбільший приріст людности е в Злучених Державах, де число жителів за 50 літ майже подвоює ся, зате на вымерте засуджена е Франция де приріст на тисяч жителів виносить лиш оден.

Першій Рускій Народный БАНКЪ
— и —
Канцелярія Адвокатско-Нотаріяльна А. Хромовского въ Ню Йорку.

Родимцѣ!

Перечитайте уважно кожде слово, яке тутъ написане:

Грошѣ до Старого краю посилайте черезъ свôй рускій Банкъ А. Хромовского, бо то найбезпечнѣйше, найтаньше коштує а найскорше грошѣ будуть въ краю.

Шифкарты до краю и зъ краю купуйте въ своимъ рускôмъ Банку А. Хромовского, понеже я Васъ не ошукаю, щиро Вами заопѣкую ся и переночую въ власнôй рускôй народнôй гостинници, а вôдтакъ вôдведе ся Васъ на часъ и безпечно на корабель.

Канцелярія Адвокатско-Нотаріяльна А. Хромовского, полагоджує всѣ справы въ Старôмъ краю и въ Америцѣ. Тожь если потребуєте зробити контрактъ, повномоціє, вынаймити грунтъ або продати, вôдобрати довгъ або зъ кимъ процесовати ся прийдѣть або пишѣть до мене, Вашого щирого и совѣстного брата А. Хромовского.

Войсковыхъ повинностей не занедбуйте, братя, бо за тое въ краю теперь дуже строго карають. Отже, если приходять Вамъ вправы, контроля або асентерунокъ, пишѣть о пораду до мене а я сейчасъ полагоджу Вамъ все якъ найлѣпше, бо я єсьмь головнымъ конс. для справъ войсковыхъ на цѣлу Америку.

Русины, учѣть ся и читайте, а всѣ найновѣйшій и найкрасшій книжки до моленя, до читаня и науки достанете все у мене въ **Рускôй Народнôй Книгарни А. Хромовского въ Ню Йорку.**

Тому зъ всѣмъ и по все удавайтесь, о пораду питайтесь и пишѣть до Першого Руско-Народного Банку въ Америцѣ:

13—

A. Chromowski & Co.
339 East 20th Street, New York, N. Y.

Л. Корибский
Канцелярія Адвокатска
33 Broadway, New York, N. Y.

Бюро Адвокатске провадить всякі справи судові, цивільні і карні. Вирабляє повновласти, завіщаня, контракти купна і продажи, даровизни, скрипти довжні, цесії. Справи спадкові і поданя гіпотечні, вирабляє позички гіпотечні і сплату довгів. Посередничить при продажи майна в краю.

Бюро Нотаріяльне займає ся леґалізацією всіх правних документів.

Справи Військові, як подане о увільнене від контролї і вправ, о асентерунок в Америці залагоджує моя Канцелярія військова.

13—

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N. J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшій и найтаньшій напитки всякого рода и пораду, де найлучше купити шифкарту.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 227 N Shamokin Str. SHAMOKIN PA. | Телефон Nr. 1673

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Spruzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Має завсегды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки а лиќеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

В пробах: брацкі мешлї, шапки вôдзнаки, хоругвы, уніформы.

Цѣнникъ и пробы высылаємо даромъ.

Можете писати до насъ по руски, словеньски або польски.

R. H. Morgan, 13 N. Main str SHENANDOAH, PA

ЧИТАЙТЕ!

Хто пришле на „Свободу" 2 долары, той дôстане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, якй собѣ самъ выбере.

Хто пришле на „Читальню" 1.50 дол., той дôстане въ дарунку книжокъ вартости **75 центôвъ**, якй собѣ самъ выбере.

Хто пришле намъ 2.50 дол., той буде доставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ часописъ „Свободу", або просвѣтнй книжочки „Читальню", а кромѣ того дôстане въ дарунку прегарну книжку **„Житє Ісуса Христа"**. Книжка ся мае 300 сторôнъ друку и 75 образкôвъ; оправлена въ сильне червоне полотно зъ золотыми вытисками. **Коштує 1.50 дол.**

Хто пришле намъ 3.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу" або „Читальню" а кромѣ того дôстане въ дарунку **Библію Старого и Нового Завѣта**, що мае 1000 сторôнъ и **коштує 2 долары.**

Хто пришле намъ 4.50 дол., той буде дôставати черезъ 12 мѣсяцѣвъ „Свободу" або „Читальню" а кромѣ того дôстане в дарунку **„Новый Завѣтъ"** въ церковнôй мовѣ зъ перекладомъ на нашу мову. Ся прегарна книжка мае около 1000 сторôнъ и **коштує 4 дол.**

Списъ книжокъ, якй даємо въ дарунку:

* Америка ... 15 ц.	Народный рухъ австро-угорскихъ Русинôвъ ... 15 ц.
* Ангелъ та пустельникъ и т. и. ... 15 ц.	Новый Завѣтъ ... 4 дол.
Біблія Велика ... 2 дол.	Образки и загадки ... 10 ц.
Борба клясъ и чому робôтники орґанізують ся ... 15 ц.	Оповѣданя ... 15 ц.
Весела книжочка въ образками ... 30 ц.	Оповѣданя про заздрыхъ богôвъ ... 10 ц.
* Грѣхи міліонерôвъ и т. п. С. 7 ... 15 ц.	Про вôдступникôвъ вôдъ рос. православія ... 10 ц.
Дещо зъ історіи православнои місіи въ Америцѣ ... 10 ц.	* Про нутро землѣ ... 25 ц.
Дещо про звѣрята ... 30 ц.	Подземнй скарбы ... 25 ц.
* Двѣ левады и т. п. С. 5 ... 15 ц.	Покуса ... 10 ц.
* Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.	Псалтырь ... 1 дол.
Жовнѣръ ... 10 ц.	Розмова Поляка, въ Русиномъ ... 10 ц.
Журавлѣ ... 15 ц.	Руско англійскій словарець ... 20 ц.
Житє Исуса Христа ... 1.50 дол.	* Релігійнй вѣрованя старинныхъ народôвъ ... 20 ц.
* Житє, зарôбки, орґанізаціи и т. п. въ Спол. Державахъ ... 15 ц.	Смерть ... 10 ц.
Зубъ за зубъ ... 10 ц.	* Стародавнй казки та оповѣданя ... 15 ц.
* Казки про Жидів ... 15 ц.	* Степовй люде ... 15 ц.
Історія Руси въ образками ... 10 ц.	* Страйкъ ... 20 ц.
Капіталъ и праця ... 15 ц.	Тарасъ Шевченко ... 15 ц.
* Книжка Рахункова ... 50 ц.	Тимко Гаврилюкъ ... 15 ц.
* Календарь ... 25 ц.	Унія въ Америцѣ ... 20 ц.
Марія ... 10 ц.	* Хто зъ чого жіє ... 15 ц.
* Наверненый Грѣшникъ ... 20 ц.	* Якй то є люде на земли, въ 20 образками ... 50 ц.
	* Якъ мужикъ ходивъ до царя правды шукати ... 15 ц.

Золоте перо Celtric 1.00 дол. **Золоте перо** Sanford 2.00 дол.

Атлясъ цѣлого свѣта, англійскій, 105 мапъ, надъ 300 сторôнъ, подає имена и людность 40.000 мѣстъ цѣлого свѣта 1 дол.

Мапа Сполученыхъ Державъ и цѣлого свѣта 4 стопы широка а 6 стôпъ довга (иншй продають по 5 дол.) у насъ лишь 2 дол.

Пишѣть Вашй замовленя на сѣй картцѣ:

Мѣсце, день, мѣсяць 1906

До редакціи „Свободы" въ Скрентонъ, Па.

Посылаю Вамъ $........, за що прошу высилати менѣ черезъ 12 мѣсяцѣвъ (тутъ треба написати, чи хочете „Свободу" чи „Читальню") ....

На дарунокъ прошу менѣ прислати слѣдуючй книжки:

	Цѣна дол.	Цѣна цнт.

Разомъ

Мôй докладный адресъ (имя и прозвище):

(нумеръ дому и улица)

(мѣсто и стейтъ)

Адресъ треба всегда выписати англійскими буквами и то дуже выразно.

Зъ замовленями спѣшѣть, бо такй дарунки не будемо довго давати.

Адресуйте:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Новый Завѣтъ

Господа Нашого Исуса Христа въ языцѣ церковнословеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій зъ поясненями; О. А. Бачиньского, за одобренемъ и благословенемъ Митрополита. Сторôнъ 992.

Цѣна 4 долары.

Псалтырь

въ языцѣ церковно-словеньскôмъ зъ переводомъ на языкъ народно-рускій, зъ поясненями; о. А. Бачиньского; за одобренемъ Митрополита. Сторôнъ 286.

Цѣна 1 дол.

Обѣ книжки разомъ 4.50 дол.

Замовленя вразъ зъ грôшми посылати на адресу: SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Русины и Русинки! Безпечно, скоро и тано!
Посылайте грошѣ до краю черезъ Рускій Народный Дôмъ!

Пôдпирайте свою руску институцію! Не посылайте черезъ чужихъ, котрй можуть втечи зъ вашими грôшми! Наше товариство зачартероване и всѣ нашй урядники мають великй бонды.

Цѣна, кôльно бере Р. Н. Дôмъ за австрійскй грошѣ,

За 5 коронъ	1 дол.	20 цнт.	„ 90	„	18	„	55	„
„ 10 „	2 „	20 „	„ 100	„	20	„	60	„
„ 20 „	4 „	25 „	„ 200	„	41	„	00	„
„ 30 „	6 „	30 „	„ 300	„	61	„	45	„
„ 40 „	8 „	35 „	„ 400	„	81	„	85	„
„ 50 „	10 „	40 „	„ 500	„	102	„	25	„
„ 60 „	12 „	45 „	„ 1000	„	204	„	80	„
„ 70 „	14 „	50 „	„ 5000	„	1021	„	00	„
„ 80 „	16 „	50 „						

Р. Н. Дôмъ пріймає грошѣ на щадничй книжочки и платить вôдъ тыхъ грошей 3 процентъ. Въ кождôмъ часѣ, коли зажадаєте, грошѣ можете выйняти. У насъ безпечнѣйше нѣжь у банку, бо мы пожичаємо лише на праперты, на першій морґічь. Тому кождый Русинъ и Русинка нехай щадить и складає свои грошѣ на щадници Р. Н. Дому.

Пожичаємо грошѣ на першій морґічь на 6 процентъ на кôльналѣтну сплату.

Хто посылає грошѣ до краю, або хоче вложити на щадницю, або хоче купити шеры, нехай напише листъ на адресу:

R. N. HOME, Box 60, JERSEY CITY, N. J.

а въ тôмъ листѣ най пришле чекъ або монюрдеръ на имя нашого касієра A. Sharshon, Shamokin, Pa.

Встыдъ и ганьба спомагати чужихъ, де неразъ пропадають тяжко зароблені рускй грошѣ. Нашй шеры коштують по $25.00 одень.

Складайте грошѣ, посылайте грошѣ и купуйте шеры въ Р. Н. Домѣ, — а тогды будемо мати въ Америцѣ сильну и богату Американьску Русь!

Рускій Народный Дôмъ
продає
шифкарты на всѣ лініи
и опѣкує ся еміґрантами, коли всѣдають на шифу.

Купуйте шифкарты въ Р. Нар. Домѣ.

Писати треба за шифкартами:
Rev. N. Strutynski,
7 Stewart Place, Elizabeth, N. J.

ФАРМИ! ФАРМИ! ФАРМИ!

Загалом кождий питає: Що буде дальше? Чи піде робота? А може буде страйк? Ніхто не може на се певно відповісти. Чи знаєте де не потрібуєте боятиси страйку? — На фармі. На фармі не маєте „боса", ніхто вам не розказує, анї з роботи Вас не нажене.

Я вам поможу, стати независимим. Купіть собі фарму. За моїм посередництвом можете собі купити фарму в стейтах Вірджінія, Норт Каролайна і Алабама. Добра земля, воздух і вода. Родить ся пшениця, жито, овес, кукурудза, тютюн, виноград, бандурки і всяка зеленина.

А все можете добре продати і за готові гроші. — Пишіть на адрес:

JOHN JELINEK,
1116 PINE ALLEY, BRADDOCK, PA.

Напишіть десьте прочитали се оголошене.

Купуйте Календарь „Читальнѣ"
Коштує 25 центôвъ.
Адресъ:
CZYTALNIA, Box 353, Scranton, Pa.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштує сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333. NIGHT CALL 4854.